

**UCHWAŁA NR XXV/130/2026
RADY GMINY NIWISKA**

z dnia 23 lutego 2026 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2030 dla Gminy Niwiska.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.), art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) oraz uchwały nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M. P. z 2022 r. poz. 767)

Rada Gminy Niwiska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2030 dla Gminy Niwiska, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Niwiska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

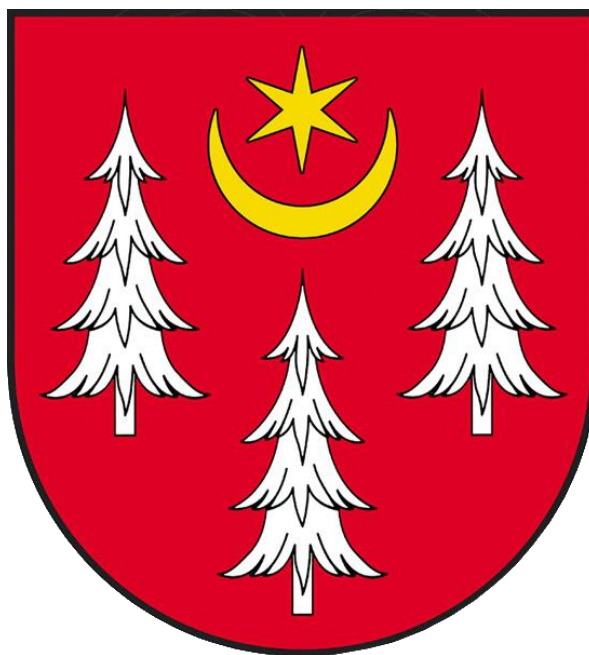
Leszek Micek

Załącznik do uchwały nr XXV/130/2026

Rady Gminy Niwiska
z dnia 23 lutego 2026 r.

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH na lata 2026-2030 DLA GMINY NIWISKA

Niwiska, 2025

Spis treści

Słownik skrótów i pojęć	4
1. Wprowadzenie i metodologia.....	5
2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi	7
3. Charakterystyka Gminy Niwiska	11
3.1. Ogólna charakterystyka	11
3.2. Diagnoza sytuacji społecznej	13
4. Analiza zasobów środowiskowych.....	17
4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług	17
4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług.....	26
4.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne.....	26
4.4. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie gminy Niwiska.....	27
5. Diagnoza w zakresie potrzeb.....	30
5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy	30
5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych	41
5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych.....	45
5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia osób	46
6. Analiza potrzeb.....	49
6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia.....	49
6.2. Diagnoza usług deficytowych.....	50
6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych.....	51
6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych.....	52
7. Część programowa	53
8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu	66
9. System monitorowania i oceny (ewaluacji)	71

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

10. Spis rysunków i tabel 78

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Województwo Podkarpackie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Słownik skrótów i pojęć

DPS	Dom Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
LPDI	Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
NGO	Non governmental organisations - oznaczający organizacje pozarządowe
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
UG	Urząd Gminy Niwiska
GOKiB	Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

1. Wprowadzenie i metodologia

Deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych. Zgodnie z jedną z definicji jest to całość planowania transformacji i zmniejszania rozmiaru zakładów stacjonarnych lub ich likwidacji, przy jednoczesnym zapewnieniu innego rodzaju różnorodnych usług opieki, bazujących na standardach wynikających z praw człowieka i zorientowanych na rezultaty¹.

Celem niniejszego Lokalnego Planu jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu gminnym, zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Jednym z celów dokumentu jest dokonanie pogłębionej diagnozy potrzeb społecznych w społeczności lokalnej co do zakresu i form usług, stanowiącej postawę do formułowania zadań i działań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kreacji i realizacji usług społecznych. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Niwiska powstał pozostając w pełnej zgodności i w oparciu o rekomendowane przez MRiPS „Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

W prace nad dokumentem na każdym etapie jego powstawania byli aktywnie zaangażowani przedstawiciele podmiotów odpowiedzialnych za jego przyszłe wdrażanie. Opracowanie niniejszego planu zostało przygotowane przy merytorycznym wsparciu firmy C.point Sp. z o. o., która zapewniła kompleksowe doradztwo eksperckie oraz koordynację procesu przygotowawczego. Zastosowanie szeregu metod badawczych, niezbędnych do pozyskania danych do części diagnostycznej, pozwoliło na rzetelne odwzorowanie stanu aktualnego. Do kluczowych metod i narzędzi wykorzystanych w trakcie realizacji projektu należały:

1. Badania ankietowe typu CAWI, stanowiące diagnozę potrzeb mieszkańców gminy

¹ Definicja UNICEF (źródło: MRiPS, Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych)

2. Badania ankietowe typu CAWI, stanowiące diagnozę potrzeb GOPS i innych podmiotów wdrażających LPDI
3. Spotkanie mobilizujące dla reprezentantów gmin,
4. 4 warsztaty planistyczne z Zespołem roboczym ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI oraz grupami tematycznymi
5. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z kadrą zarządzającą i opiekunami DPS oraz z mieszkańcami DPS
6. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z opiekunami niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w tym dzieci z niepełnosprawnością intelektualną
7. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z opiekunami osób starszych, niesamodzielnych długotrwale chorych
8. Badania danych zastanych (Desk research)

Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych wskazują, iż na poziomie samorządu należy powołać Zespół ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI. Ze względu na zróżnicowanie rodzaju usług społecznych Zespół roboczy powinien mieć charakter interdyscyplinarny. Kieruje nim Koordynator odpowiedzialny za opracowanie i prowadzenie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, a w późniejszym czasie monitorowanie realizacji planu. Skład i zakres jego prac jest integralną częścią dokumentu. W skład tegoż zespołu w gminie Niwiska wchodzi 9 członków:

1. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Niwiskach, członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Koordynator Zespołu Roboczego,
2. Z-ca Wójta Gminy Niwiska, Sekretarz Gminy Niwiska,
3. Dwóch Starszych Pracowników Socjalnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Niwiskach,
4. Asystent Rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Niwiskach,
5. Kierownik Dziennego Domu Senior-Wigor w Niwiskach,
6. Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego, członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
7. Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki w Niwiskach,
8. Prezes Stowarzyszenia Wieś Przyjazna Dzieciom w Hucinie,

2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla gminy Niwiska jest zgodny i komplementarny względem dokumentów europejskich i krajowych kierujących rozwój i kształt usług społecznych, takich jak:

- Ogółouropejskie Wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030, z perspektywą do 2035 r.
- Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030
- Krajowy Plan Transformacji
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030
- Rekomendacje MFIPR: „Włączenie społeczne w Programach Regionalnych”

Dokumentem regionalnym kierującym rozwój usług społecznych w województwie podkarpackim jest Podkarpacki Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025. Dokument ma w głównej mierze na celu zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych w województwie podkarpackim do 2030 r. Plan identyfikuje działania w 5 obszarach interwencji, tj.:

1. Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność oraz ich opiekunowie i rodziny
2. Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami
3. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego
4. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem z dostępu do mieszkań
5. Obywatele państw trzecich, w tym migranci

W Planie założono również działania wspierające i monitorujące, które są wspólne dla wszystkich obszarów:

- Koordynacja usług społecznych m.in. przez wspieranie tworzenia i działalności centrów usług społecznych lub miejsc koordynacji usług społecznych, szkoleń z zakresu deinstytucjonalizacji, wymiana dobrych praktyk.

- Diagnozowanie sytuacji w województwie w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych oraz ekonomii społecznej.
- Monitorowanie i ocena realizacji Podkarpackiego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji.
- Nabywanie, doskonalenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadry pomocy i integracji społecznej oraz kadry realizującej usługi społeczne m.in. specjalistyczne i tematyczne szkolenia, warsztaty, superwizje, wyjazdy studyjne.
- Organizowanie i wspieranie współpracy pomiędzy instytucjami oraz podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej m.in. wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy społecznej, rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej w szczególności przedsiębiorstw społecznych realizujących usługi społeczne².

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Niwiska jest komplementarny i zgodny z wyżej wymienionymi zapisami, stanowiąc jednocześnie jedno z narzędzi realizacji i wdrażania Podkarpackiego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025.

Ponadto dokument pozostaje w związku i zgodności ze:

1. Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030
2. Programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027
3. Wojewódzkim Planem Transformacji Województwa Podkarpackiego na lata 2022–2026
4. Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2024–2030
5. Wojewódzkim Programem na rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021–2030
6. Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2030
7. Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030

² Podkarpacki Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025

8. Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2030
9. Programem współpracy Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025
10. Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Podkarpackiego do roku 2030

Dokumenty lokalne

Najważniejsze dokumenty Gminy Niwiska dotyczące realizacji usług społecznych zostały zestawione poniżej, a wybrane z nich opisano bezpośrednio po wykazie.

1. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Partnerstwa Kolbuszowskiego na lata 2022-2030,
2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niwiska na lata 2020-2030.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niwiska na lata 2020-2030 stanowi kluczowe narzędzie wsparcia mieszkańców w duchu deinstytucjonalizacji, kładąc nacisk na rozwój pomocy w środowisku lokalnym oraz aktywizację rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem. Strategia opiera się na czterech celach strategicznych:

- kształtowanie świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa,
- zapewnienie kompleksowej opieki oraz wsparcia dzieciom i rodzicom,
- minimalizacja zjawiska wykluczenia społecznego,
- profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia.

Realizacja celów odbywa się poprzez trzy programy:

- Program pomocy społecznej,
- Program opieki nad dzieckiem i rodziną,
- Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Program pomocy społecznej ukierunkowany jest na wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie. Jego celem jest zapewnienie podstawowych warunków egzystencji, przeciwdziałanie marginalizacji oraz umożliwienie mieszkańcom prowadzenia życia w

warunkach odpowiadających godności człowieka. Program kładzie nacisk na rozwój pomocy w środowisku lokalnym oraz wspieranie aktywności własnej beneficjentów.

W ramach programu wyznaczono cele operacyjne:

- Wsparcie osób i rodzin w trudnej sytuacji bytowej – poprzez pomoc materialną, rzeczową i usługową, pracę socjalną, rozwój poradnictwa oraz zawieranie kontraktów socjalnych.
- Zapewnienie opieki w środowisku osobom starszym i niepełnosprawnym – poprzez rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych, wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej, tworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, prowadzenie Klubów Seniora i grup samopomocowych, a także działania edukacyjne i prozdrowotne.

W ramach **Programu opieki nad dzieckiem i rodziną** wyznaczono cele operacyjne, takie jak:

- poprawa funkcjonowania rodziny i doskonalenie procesu wychowawczego,
- rozwój działań prozdrowotnych poprzez sport i rekreację,
- wzmacnianie bezpieczeństwa rodzin, dzieci i młodzieży.

Powyższe działania umożliwiają rozwój lokalnych form wsparcia, sprzyjają integracji społecznej i przeciwdziałaniu wykluczeniu, a także przyczyniają się do stopniowej deinstytucjonalizacji opieki w gminie Niwiska.³

³ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niwiska na lata 2020-2030

3. Charakterystyka gminy Niwiska

3.1. Ogólna charakterystyka

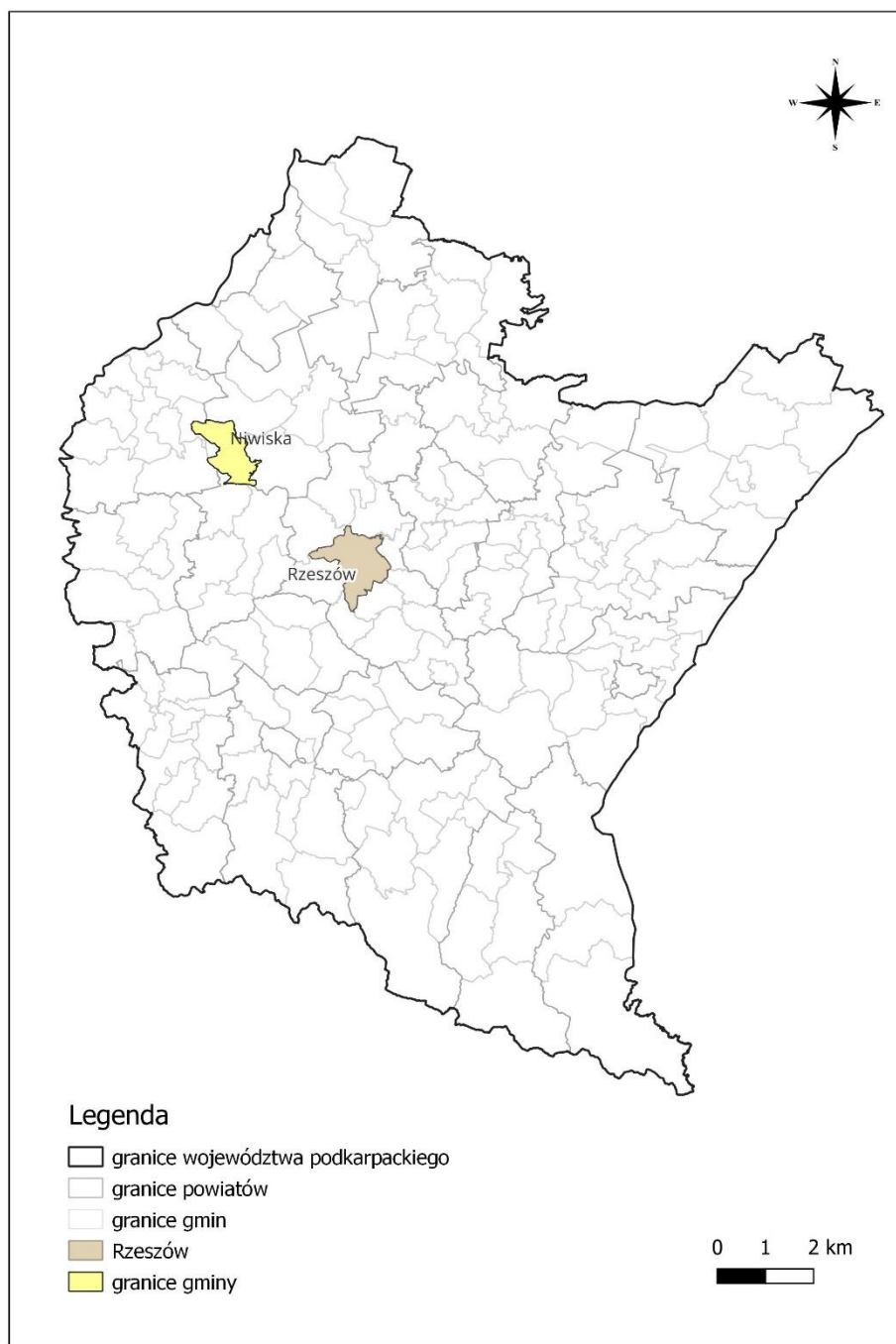
Gmina wiejska Niwiska położona jest w zachodnio-środkowej części województwa podkarpackiego, w powiecie kolbuszowskim i zajmuje powierzchnię wynoszącą 95 km², co stanowi 12% powierzchni powiatu. Z punktu widzenia administracyjnego składa się z 9 miejscowości podstawowych, z czego 9 to wsie skupiające łącznie 9 sołectw. Na terenie gminy występują natomiast obszary chronione w ramach sieci Natura 2000 oraz fragmenty lasów Puszczy Sandomierskiej. Gmina Niwiska w niedalekiej odległości graniczy z takimi gminami jak: Kolbuszowa, Mielec, Przecław, Sędziszów Małopolski oraz Cmolas.

Oddalona jest od miasta wojewódzkiego Rzeszowa o około 45 km, zaś od stolicy kraju - Warszawy o około 340 km. Najbliższymi ośrodkami miejskimi są Kolbuszowa i Mielec. Funkcję centrum usługowo-administracyjnego w gminie pełni wieś Niwiska, będąca siedzibą władz samorządowych.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 1. Lokalizacja Gminy Niwiska na tle województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGiK

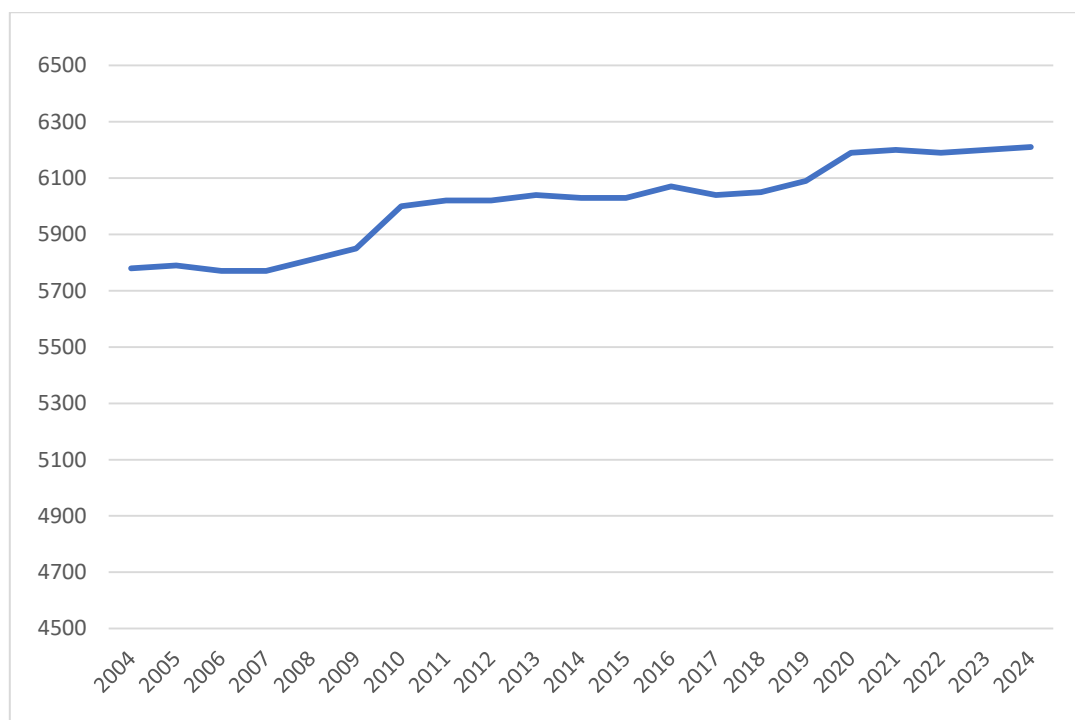
Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

3.2. Diagnoza sytuacji społecznej

Gmina Niwiska zamieszkiwana jest przez 6210 osób, a gęstość zaludnienia wynosi 65,4 os./km²⁴. Liczba ludności jednostki od ponad 20 lat utrzymuje się na stabilnym poziomie z tendencją wzrostową. W roku 2024 w gminie Niwiska połowę mieszkańców stanowili mężczyźni (ok. 50%), wobec ok.50% kobiet.

Rysunek nr 2. Liczba ludności Gminy Niwiska w latach 2004 - 2024 (stan na 31 grudnia)

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 28.08.2025 r.)

Gmina Niwiska ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -6, odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,97 na 1000 mieszkańców jednostki. Saldo migracji wewnętrznych w jednostce w 2024 roku wynosiło 14, zaś migracji zagranicznych 1. Prognozy demograficzne GUS wskazują, iż w roku 2060 będzie ona wynosić 4421, co wskazuje na utrzymanie się tendencji spadkowej liczby mieszkańców.

⁴ Stan na 31.12.2024 r.

W 2024 roku wśród mieszkańców 61,0% to osoby w wieku produkcyjnym, odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, wynoszący 20,3%, przewyższa odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (18,7%), co jest aktualnie rzadkim zjawiskiem w skali Polski. Dla porównania udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w województwie podkarpackim w 2024 r. wynosi 18,3%, w poprodukcyjnym zaś 22,8%.⁵ Tendencja ta, zgodnie z danymi GUS, będzie się utrzymywać, a w 2060 roku udział osób powyżej 65 roku życia w populacji Gminy Niwiska wynosić będzie 44%. Jest to niezwykle istotne, gdyż starzejące się społeczeństwo stanowi znaczące wyzwanie dla jednostki w realizacji usług społecznych, zwiększając m. in. zapotrzebowanie na usługi zdrowotne, opiekuńcze i rehabilitacyjne, co wymaga dostosowania lokalnych placówek i programów wsparcia. Dodatkowo, dane wskazują na korzystanie przez mieszkańców gminy z form instytucjonalnej opieki. Przykładem jest Dzienny Dom Senior-Wigor w Niwiskach, z oferty którego korzysta obecnie 18 uczestników oraz Klub Seniora obejmujący 15 uczestników. Sytuacja ta potwierdza rosnące zapotrzebowanie na usługi dziennego wsparcia, a jednocześnie podkreśla konieczność rozwijania lokalnych, środowiskowych form pomocy, zgodnych z kierunkiem deinstytucjonalizacji.⁶

Bazując na Narodowym spisie powszechnym z 2021 roku wskazać można, że w Gminie Niwiska mieszka 1 034 osób niepełnosprawnych, z czego 675 to osoby niepełnosprawne prawnie, a 359 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. W obszarze zdrowia psychicznego w Gminie Niwiska odnotowuje się narastające potrzeby w zakresie wsparcia. Już w 2019 roku strategia rozwiązywania problemów społecznych wskazywała na obecność 51 osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, a zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną, psychiatryczną i psychoterapeutyczną systematycznie rośnie. Zjawisko to wymaga rozwijania lokalnych form wsparcia środowiskowego oraz zwiększenia dostępności specjalistycznych usług, zgodnie z kierunkiem deinstytucjonalizacji.

⁵ Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2025 r., 2025, US w Rzeszowie

⁶ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niwiska na lata 2020-2030

Gminę Niwiska zamieszkuje łącznie 1 681 rodzin, z czego 553 to rodziny z 2 dziećmi, 218 z 3 dziećmi oraz 67 z 4 i więcej dziećmi (3,9 % wszystkich rodzin). Przeciętna liczba dzieci w rodzinie wynosi 1,89. W jednostce żyje 1 226 małżeństw, z czego 933 ma dzieci oraz 61 związków niesformalizowanych, z czego 44 ma dzieci. Na terenie gminy Niwiska mieszka ponadto 332 matek z dziećmi i 62 ojców z dziećmi⁷. Analizując historyczne zmiany liczby ludności w gminie, strukturę wieku mieszkańców, prognozy demograficzne, a także zmieniające się trendy w kontekście zakładania rodziny, zasadnym jest założenie, że dzietność oraz odsetek dzieci w gminie w najbliższych latach będą spadać.

Według danych GUS na dzień 31.12.2024 roku w Gminie Niwiska było zarejestrowanych 127 osób bezrobotnych. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2024 roku wynosił 3,8 %, co stanowi wartość niższą niż notowana dla powiatu kolbuszowskiego (4,1 %) i niższą niż dla województwa podkarpackiego (5,5 %). Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie to 6788,07 zł, co jest wartością niższą niż w województwie podkarpackim (7514,69 zł) i w Polsce (8630,27 zł). Zgodnie z prognozami Departamentu Analiz i Badań Ekonomicznych Narodowego Banku Polskiego, przedstawionymi w publikacji *Prognozy makroekonomiczne profesjonalnych prognostów*, stopa bezrobocia w Polsce w 2026 r. ulegnie obniżeniu. W ujęciu długookresowym, według prognoz międzynarodowych, przewidywany jest najpierw dalszy spadek, a następnie ponowny wzrost bezrobocia do 2030 r., przy czym jego poziom pozostanie niższy niż obecnie.

Na terenie Gminy Niwiska problem bezdomności ma charakter jednostkowy i obecnie nie występują osoby w kryzysie bezdomności. W ramach realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych osoby pozbawione schronienia, posiłku czy odzieży kierowane są do schroniska na podstawie podpisanych umów. Brak własnych noclegowni i schronisk wynika z niewielkiej skali zjawiska, jednak rosnące koszty życia i sytuacja na rynku mieszkaniowym mogą w przyszłości zwiększać ryzyko wystąpienia bezdomności.

W Gminie Niwiska w 2024 zarejestrowanych jest łącznie 467 podmiotów gospodarki narodowej według rejestru REGON, z czego zaledwie 12 to podmioty zatrudniające

⁷ Narodowy spis powszechny z 2021 roku

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

ponad 10 pracowników. Ze względu na typowo rolniczy charakter gminy działa w niej niewiele zakładów produkcyjnych, przeważa działalność handlowa. Gmina jest ukierunkowana na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości – działalność gospodarczą prowadzi blisko 120 przedsiębiorców, w tym firmy dynamicznie rozwijające się i tworzące miejsca pracy jak np.: „ROGALA” – Zakład Obróbki Kamienia Budowlanego, Skład Materiałów Budowlanych i Kruszyw Niwiska .

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Województwo Podkarpackie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

4. Analiza zasobów środowiskowych

4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług

Mieszkalnictwo

Gmina dysponuje 8 mieszkaniami komunalnymi, natomiast brak jest mieszkań socjalnych.

Infrastruktura opieki nad dziećmi

W zasobach infrastruktury opieki nad dziećmi Gminy Niwiska działa pięć punktów przedszkolnych oraz żłobek, prowadzonych przez Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Niwiska: Punkt przedszkolny w Przyłuku, Punkt przedszkolny w Siedlance, Punkt przedszkolny w Kosowach, Punkt przedszkolny w Niwiskach, Punkt przedszkolny w Trześni oraz żłobek w Siedlance. Stowarzyszenie „Wieś Przyjazna Dzieciom” prowadzi szkołę podstawową i przedszkole w Hucinie. Gmina Niwiska jest organem prowadzącym dla sześciu szkół podstawowych oraz Szkoły Muzycznej I stopnia w Niwiskach. W szkołach podstawowych prowadzone jest wsparcie uczniów przez psychologa i pedagoga. Dodatkowo w ramach projektu „Podkarpacka kultura bez barier” dzieci uczestniczyły w spektaklach i warsztatach inspirowanych polichromiami Karola Frycza, powstały też materiały edukacyjne, film animowany oraz baza wzorów graficznych do wykorzystania w edukacji i twórczości dziecięcej.

Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Niwiska podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewniają: Gminny Ośrodek Zdrowia w Niwiskach oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siedlance. Mieszkańcy mają również dostęp do punktu aptecznego w Siedlance, Apteki w Niwiskach, usług stomatologicznych świadczonych w Niwiskach, Ośrodka Rehabilitacji w Niwiskach (w ramach SPZOZ w Kolbuszowej) oraz Gabinetu Fizjoterapii w Niwiskach.

Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym zadania własne gminy obejmują sprawy pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych⁸. Pomoc społeczna zaś polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb⁹.

Na obszarze Gminy Niwiska zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Niwiskach, zlokalizowany pod adresem Niwiska 430, 36 - 147 Niwiska. GOPS jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do wykonywania zadań własnych oraz zleconych określonych ustawą o pomocy społecznej. Zadania własne realizowane są zgodnie z uchwałami rady gminy, zadania zlecone na podstawie porozumień z organami administracji rządowej przy zapewnieniu finansowania. Nadzór nad działalnością merytoryczną ośrodka sprawują Wojewoda Podkarpacki oraz Wójt Gminy Niwiska. Zadania gminy w zakresie pomocy społecznej realizują pracownicy socjalni, zadania zlecone w zakresie świadczeń rodzinnych obsługują referenci ds. świadczeń rodzinnych, obsługę finansowo-księgową prowadzi księgowa, a kierownik odpowiada za całokształt działalności ośrodka i jego reprezentację na zewnątrz.

W 2024 roku kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej liczyła 8 osób, w tym kierownik GOPS 1 osoba, pracownicy socjalni 3 osoby, 2 pracowników ds. świadczeń rodzinnych, Asystent Rodziny/Opiekun w Klubie Seniora 1 osoba oraz księgowość 1 osoba. Spośród zatrudnionych 6 osób posiada wykształcenie wyższe, 2 osoby wykształcenie średnie. Kierownik GOPS posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej. Ośrodek podejmuje działania w kierunku podnoszenia kwalifikacji kadry

⁸ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465)

⁹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2024 poz. 1283)

poprzez kursy i szkolenia. W gminie funkcjonuje asystent rodziny w niepełnym wymiarze etatu.

Na terenie Gminy Niwiska nie funkcjonują noclegownie ani schroniska dla osób bezdomnych, co wynika z niewielkiej skali zjawiska. W dotychczasowej praktyce do GOPS zgłaszały się jedynie pojedyncze osoby, które z różnych powodów nie posiadały stałego miejsca zameldowania ani lokalu mieszkalnego. Obecnie na terenie Gminy Niwiska nie występują osoby pozostające w kryzysie bezdomności, a tym samym GOPS nie ponosi kosztów związanych z pobytem w schronisku.

W gminie do 2024r. dostępne były usługi transportowe dla osób niesamodzielnych, umożliwiające dotarcie do usług pierwszej potrzeby, w tym wizyt lekarskich, rehabilitacji oraz warsztatów aktywności społecznej. Z obserwacji środowiska wynika, że osoby niepełnosprawne napotykały na ograniczenia związane ze sprawnością, dużymi odległościami od miejsc aktywności społecznej, brakiem dowozu oraz ograniczoną dyspozycją czasową rodziny. W 2024 roku w ramach programu „door-to-door” z transportu skorzystało 36 osób, co umożliwiło im udział w różnorodnych formach wsparcia specjalistycznego.

W ramach działań pomocowych GOPS będzie priorytetowo realizował pracę socjalną oraz kontynuował Program Wspierania Finansowego Gmin w zakresie dożywiania dzieci w szkołach i w domu. W 2024 roku dożywianie w szkole w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” objęło 112 osób, a koszt posiłków wyniósł 126 713 zł.

Na terenie gminy Niwiska funkcjonuje Klub Seniora działający w strukturach GOPS z siedzibą przy Gminnym Ośrodku Kultury i Biblioteki w Niwiskach, w którym aktywnie uczestniczą osoby po 60. roku życia. Klub Seniora obejmuje 15 uczestników (stan na dzień 15.12.2025r.). W gminie działa również Dzienny Dom Senior-Wigor w Niwiskach, z oferty którego korzysta 18 osób. Działalność obu placówek współfinansowana jest z budżetu gminy.¹⁰

W Gminie Niwiska mieszkańcy mają możliwość dostępu do usług społecznych świadczonych przez organizacje pozarządowe o zasięgu powiatowym jak: Spółdzielnia Socjalna „SMAK” z siedzibą w Kolbuszowej, Stowarzyszenie NIL z siedzibą w Kolbuszowej Fundacja „SERCE” z siedzibą w Kolbuszowej, Stowarzyszenie

¹⁰ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Niwiska na lata 2020-2030

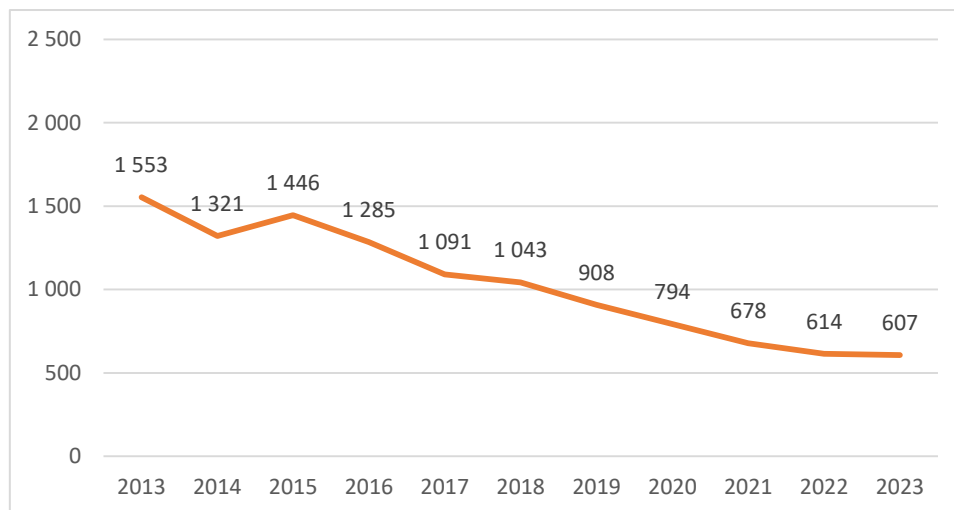

"Autentyczni" z siedzibą w Kolbuszowej. Organizacje te prowadzą działania wspierające lokalną społeczność, w tym osoby wymagające wsparcia w zakresie integracji społecznej, aktywizacji oraz opieki, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

Zgodnie z danymi GUS liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tysięcy ludności w Gminie Niwiska w 2023 roku wynosiła 607. Niezwykle istotnym jest, że wskaźnik ten od ponad 10 lat maleje, w porównaniu do 2013 roku o około 61 %, co obrazuje poniższy wykres.

Rysunek nr 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Niwiska

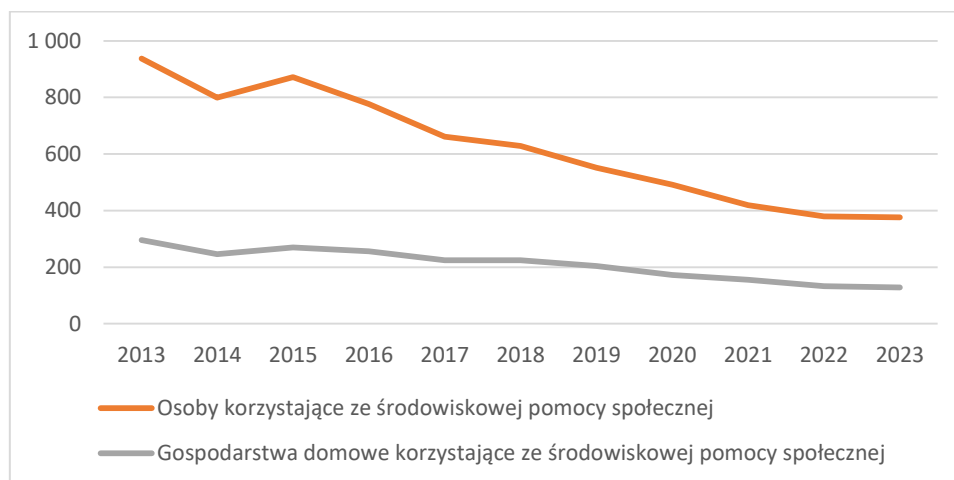

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 128. Co istotne w przeciągu ostatnich 10 lat spadła ona o około 57 %, a w badanym okresie wyraźnie widoczny jest trend spadkowy. W 2023 roku ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 376 osób, co stanowi 6 % populacji Gminy Niwiska. W odniesieniu do 2013 roku jest to spadek o ok. 60 %. 10 lat temu ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało aż 16 % mieszkańców jednostki.

Rysunek nr 4. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Niwiska w latach 2013-2023

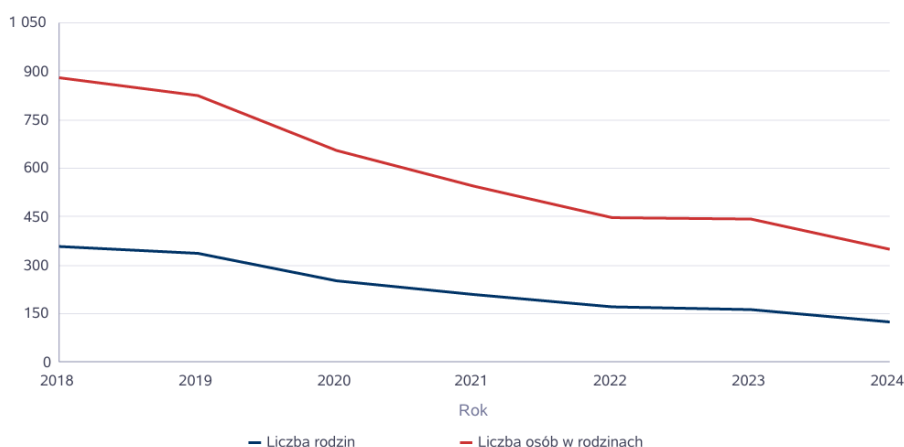
Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Zgodnie z danymi GOPS w Gminie Niwiska wynika, że w 2024 roku z różnorodnych form pomocy i wsparcia społecznego skorzystały 351 osoby w ramach rodzin objętych systemem świadczeń, co stanowi około 6 % populacji jednostki. W stosunku do 2023 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmalała o 90 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej w 2024 roku to 124, co wskazuje na spadek w stosunku do roku poprzedniego o 38 rodzin.

Rysunek nr 5. Korzystający z pomocy społecznej w gminie

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2024 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Niwiska)

Liczba świadczeń pieniężnych w 2024 roku oscylowała na poziomie 565 (3,48 % spośród wszystkich), niepieniężnych zaś 15 653. Liczba osób korzystających ze

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

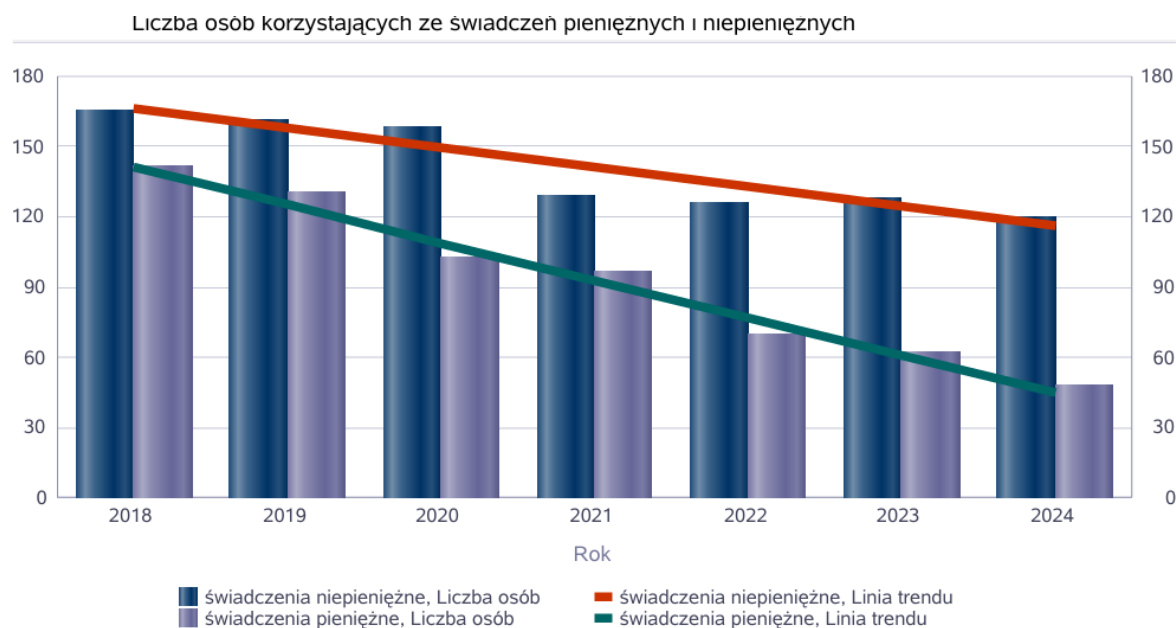
ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

świadczeń niepieniężnych w 2024 roku wynosiła 120, pieniężnych zaś 48. W odniesieniu do 2018 (linia trendu, zgodnie z poniższym wykresem) liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych znacznie maleje, niepieniężnych również maleje. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych w 2024 roku równała się 48 i niepieniężnych 67.

Rysunek nr 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2024 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Niwiska)

Łączna liczba rodzin pobierających świadczenia wynosi 108, z czego 39 to rodziny jednoosobowe, a 69 rodziny wieloosobowe. W 2024 roku 34 rodziny jednoosobowe pobrały świadczenia pieniężne, 8 świadczenia niepieniężne, jednocześnie 14 rodzin wieloosobowych pobrało świadczenia pieniężne, 57 niepieniężne.

Najczęstszymi powodami udzielenia pomocy i wsparcia w gminie Niwiska były:

- bezrobocie – 21 rodzin
- ubóstwo – 22 rodziny
- niepełnosprawność – 43 rodziny
- długotrwała lub ciężka choroba – 11 rodzin
- potrzeba ochrony macierzyństwa - 25 rodzin

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

- potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym: potrzeba ochrony wielodzietności - 24 rodziny
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem – 50 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem – w tym: rodziny wielodzietne – 6 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem - w tym: rodziny niepełne – 3 rodziny

W 2024 roku z usług opiekuńczych skorzystało 7 osób, odnotowując wzrost liczby beneficjentów w porównaniu z latami poprzednimi. W latach 2018-2024 żadna osoba nie skorzystała ze specjalistycznych usług opiekuńczych. W latach 2018–2024 z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało od 1 do 2 osób, w 2024 roku liczba ta wyniosła 2 osoby. Od 2018 roku żadna z rodzin nie skorzystała również z poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej.

Przeanalizowano zasoby systemu wsparcia realizowanego dotychczas wsparcia z zakresu świadczeń rodzinnych. Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku liczba rodzin otrzymujące zasiłki na dzieci wynosiła 132, obejmując 289 dzieci. Obserwowany jest wyraźny spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki i dzieci – ponad 3-krotny względem 2013 r. Tendencję spadkową zaobserwowano również w udziale dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Tabela 1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Niwiska w latach 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	423	396	349	373	350	312	277	241	207	171	132
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	831	781	714	733	687	634	576	508	448	377	289
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	738	696	641	663	615	574	527	459	408	348	267
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	55,2	53,3	50,5	53,0	50,3	48,9	45,0	34,7	30,8	26,3	20,6

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Przeanalizowano również są również zmiany w kwocie wypłacanych świadczeń i zasiłków. Kwota wypłacanych świadczeń rodzinnych uległa niemal 2-krotnemu wzrostowi względem 2013 r. Kwota zasiłków rodzinnych uległa wyraźnemu zmniejszeniu, a kwota zasiłków pielęgnacyjnych wzrasta. Kwota zasiłków pielęgnacyjnych na 1000 mieszkańców w 2023 roku wynosiła 76,9 tys. zł.

Tabela 2. Wysokość kwoty świadczeń rodzinnych i zasiłków pielęgnacyjnych w Gminie Niwiska w latach 2013- 2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
kwota świadczeń rodzinnych [tys. zł]	2 370	2 108	2 123	2 456	2 440	2 541	3 128	3 660	3 780	3 683	3 959
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) [tys. zł]	1 460	1 344	1 278	1 426	1 391	1 261	1 109	990	898	736	579

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

kwota zasiłków pielęgnacyjnych [tys. zł]	439	429	406	367	352	347	411	442	444	468	477
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Tabela 3. Wydatki na świadczenia wychowawcze w Gminie Niwiska w latach 2017 – 2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wydatki na świadczenia wychowawcze [zł]	5 167 932	4 797 090	5 528 290	5 967 195	6 619 370	0 * brak danych	6 674 210

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Według danych GOPS łączna kwota świadczeń pieniężnych w 2024 roku wynosiła 274 400,82 zł, co oznacza wzrost w porównaniu z rokiem 2023 (228 330,55 zł) i 2022 (240 802,75 zł), natomiast jest niższa niż w latach 2019–2021 (2019 – 322 436,98 zł, 2020 – 288 638,80 zł, 2021 – 273 544,90 zł).

Pomoc i wsparcie w gminie Niwiska z pomocy społecznej w 2024 roku w postaci świadczeń pieniężnych uzyskało 48 osoby, zaś w postaci świadczeń niepieniężnych 120 osób (Pomoc Żywnościowa). Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej dotyczyła 6 osób. Liczba pobierających w 2024 roku zasiłek rodzinny wyniosła 104 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 31 rodzin. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wyniosła 504 184,88 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała o 111 315,73 zł.

Liczba świadczeń wypłaconych w 2024 roku kształtuje się następująco:

- Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia – 810
- Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka – 446
- Zasiłek pielęgnacyjny – ogółem – 2 269
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności - 977
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat - 36
- Świadczenia opiekuńcze ogółem – Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy - 3 467

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

– Świadczenia pielęgnacyjne – 1 163

Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w 2024 roku wynosiła 16, zaś liczba rodzin 8, co stanowi wartość niższą niż w 2023 (9).

4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług

Aktywność projektowo-konkursowa Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Niwiskach obejmuje realizację projektów ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz programów osłonowych. W 2024 roku gmina realizowała resortowy program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, skierowany do osób niepełnosprawnych, w tym dzieci, w którym uczestniczyło 12 osób. Program obejmował wsparcie ze strony Asystenta osoby niepełnosprawnej, a koszt jego realizacji wyniósł 88 424 zł. Ponadto realizowana była usługa transportu „door-to-door”, wspierająca osoby z trudnościami w mobilności i umożliwiającą dojazd m.in. do ośrodków zdrowia, urzędów, ośrodków kultury, obiektów sportowych oraz na szkolenia. Z tej formy wsparcia skorzystało 36 osób. W 2024 roku GOPS kontynuował projekt „Klub Seniora w Gminie Niwiska”, współfinansowany w 2023 roku ze środków UE, w którym uczestniczyło 25 osób, a koszt realizacji wyniósł 43 853 zł. obecnie do Klubu uczęszcza 15 osób, działania klubu finansowane są ze środków własnych gminy. Dodatkowo od 2012r. kontynuowana jest corocznie realizacja Programu Asystent Rodziny. Asystent wspiera rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. W tym samym roku w Gminie Niwiska nie zlecano organizacjom pozarządowym zadań w obszarze pomocy społecznej w trybie działalności pożytku publicznego.¹¹

4.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne

W Gminie Niwiska nie działają podmioty komercyjne realizujące usługi społeczne, wszystkie świadczenia realizowane są przez publiczne jednostki oraz w ramach programów i projektów finansowanych przez gminę lub instytucje publiczne.

¹¹ Raport o stanie Gminy Niwiska, 2024 r.

4.4. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie Gminy Niwiska

Poniższa analiza SWOT jest wynikiem warsztatów planistycznych, które odbyły się w październiku 2025 roku z zespołem ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI.

MOCNE STRONY:

- Wykwalifikowany personel GOPS
- Dzienny Dom Senior-Wigor oferujący usługi socjalne, edukacyjne, rekreacyjne i fizjoterapeutyczne wraz z transportem.
- Klub Seniora z aktywnym udziałem mieszkańców po 60. roku życia.
- Zapewniony dowóz uczestników do placówek opiekuńczych przez gminę.
- Bardzo dobra współpraca między Urzędem Gminy, GOPS, GOKiB i innymi instytucjami lokalnymi.
- Aktywność projektowa GOPS – realizacja i rozliczanie programów takich jak Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej, Klub Seniora.
- Organizacja kampanii profilaktycznych i społecznych: rajd rowerowy o zdrowie, spartakiada dla seniorów, akcje „Stop hejt”, przeciwdziałanie przemocy.

SŁABE STRONY:

- Braki kadrowe wśród opiekunów, terapeutów, psychologów i specjalistów.
- Niskie wynagrodzenia i odpływ pracowników z sektora usług społecznych.
- Ograniczone możliwości zatrudnienia osób do pisania i rozliczania projektów.
- Niedofinansowanie projektów – obniżanie środków po ich zatwierdzeniu.
- Brak mieszkań socjalnych i tymczasowych, ograniczona liczba budynków do realizacji usług społecznych.
- Brak świetlicy socjoterapeutycznej, świetlic środowiskowych o charakterze opiekuńczym z elementami profilaktyki i miejsc spotkań integracyjnych.
- Niewystarczające wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i psychiatryczne.

• Rozwinięta infrastruktura edukacyjna i opiekuńcza: pięć punktów przedszkolnych, żłobek, szkoła muzyczna, szkoły podstawowe, świetlice wiejskie.• Dostępność podstawowej opieki zdrowotnej i rehabilitacyjnej – ośrodki zdrowia, gabinety fizjoterapii, apteki.• Współpraca z harcerzami i innymi grupami społecznymi w działaniach pomocowych.• Pozytywne nastawienie mieszkańców do nowych inicjatyw i współpracy.• Wysoka aktywność środowiskowa seniorów i funkcjonowanie Młodzieżowej Rady Gminy.	• Rosnące zapotrzebowanie na poradnictwo dla rodzin i terapię pedagogiczną.• Brak kompleksowej pomocy dla dzieci z autyzmem, ADHD i innymi zaburzeniami.• Niski poziom świadomości mieszkańców na temat pomocy psychologicznej.• Słabo rozwinięty wolontariat i brak wspólnot sąsiedzkich.• Ograniczone zaangażowanie nauczycieli i wychowawców w działania środowiskowe.• Brak lidera z jasno określonym planem działania i długofalową wizją.• Trudności w kontynuacji projektów po zakończeniu finansowania zewnętrznego.• Bariery w komunikacji i współpracy z częścią szkół.

SZANSE:

- Możliwość rozwoju wolontariatu i współpracy międzygminnej.
- Włączenie harcerzy i młodzieży w działania pomocowe i integracyjne.
- Szkolenia i wymiana doświadczeń między gminami.

ZAGROŻENIA:

- Niestabilność finansowania projektów społecznych i uzależnienie od dotacji zewnętrznych.
- Obniżanie środków w kolejnych latach realizacji projektów.
- Brak trwałych etatów i finansowania kadry projektowej.

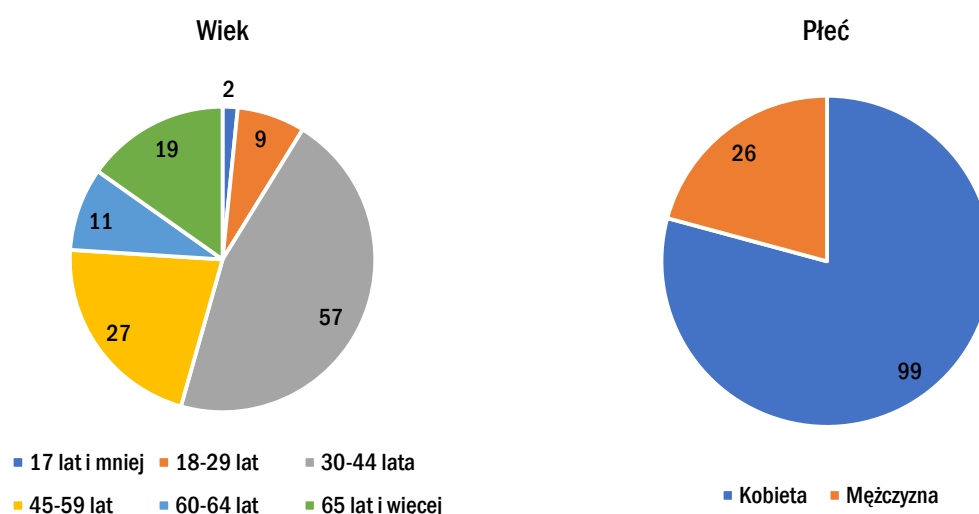
- Rosnące zainteresowanie mieszkańców pomocą psychologiczną i zdrowiem psychicznym.
 - Działalność stowarzyszeń „wspierająca integrację społeczną i opiekę.
 - Dostępność programów krajowych i unijnych wspierających usługi społeczne.
 - Aktywność GOKiB i szkół w działaniach kulturalnych i profilaktycznych.
 - Rozwój edukacji artystycznej poprzez szkołę muzyczną.
 - Wzrost liczby powrotów mieszkańców na teren gminy.
 - Pozytywny klimat społeczny i otwartość na nowe inicjatywy.
 - Możliwość współpracy z sektorem prywatnym (np. catering, outsourcing usług).
 - Potencjał do tworzenia grup wsparcia i programów samopomocowych.
- Starzenie się społeczeństwa i rosnące potrzeby opiekuńcze.
 - Zwiększające się zapotrzebowanie na usługi dla osób starszych i młodzieży.
 - Starzenie się kadry i brak zainteresowania pracą w sektorze usług społecznych.
 - Trudności w pozyskaniu opiekunek, asystentów i specjalistów.
 - Brak mieszkań socjalnych i tymczasowych utrudniający reagowanie na sytuacje kryzysowe.
 - Niska świadomość społeczna w zakresie korzystania z pomocy psychologicznej.
 - Niechęć rodzin do współpracy z instytucjami wsparcia.

5. Diagnoza w zakresie potrzeb

5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy

Diagnoza potrzeb mieszkańców Gminy Niwiska przeprowadzona została m. in. w oparciu o badania ankietowe (CAWI) realizowane od początku września do końca października 2025 r. Wzięło w nim udział 125 mieszkańców. Największą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 30-44 lata. Większość to kobiety (79%).

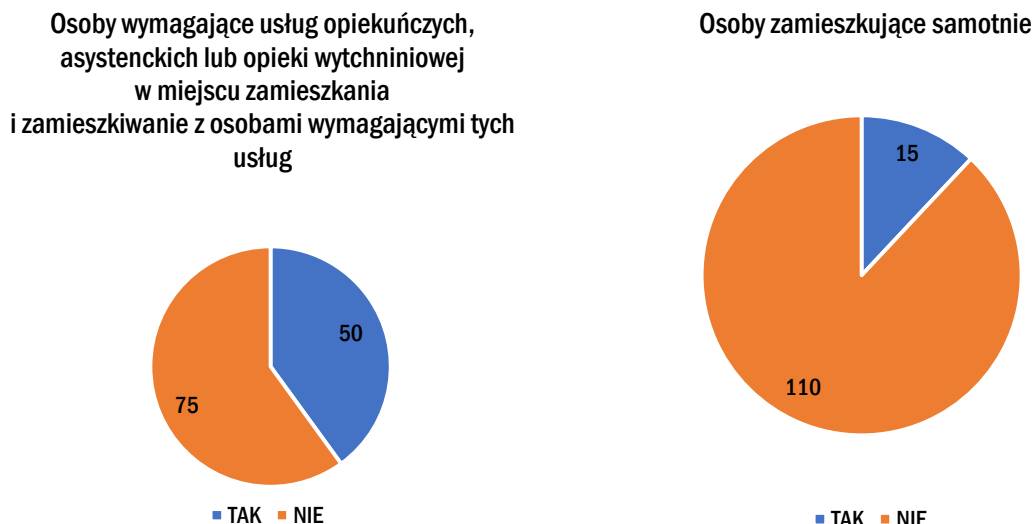
Rysunek nr 7. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców gminy Niwiska

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Zasadność przeprowadzenia badania potwierdzona została tym, że około 40% ankietowanych zamieszkiwało z osobą albo osobami wymagającymi świadczenia usług opiekuńczych, asystenckich lub opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania bądź sama wymagała tych usług. Dodatkowo około co ósmy respondent zamieszkiwał samotnie gospodarstwo domowe.

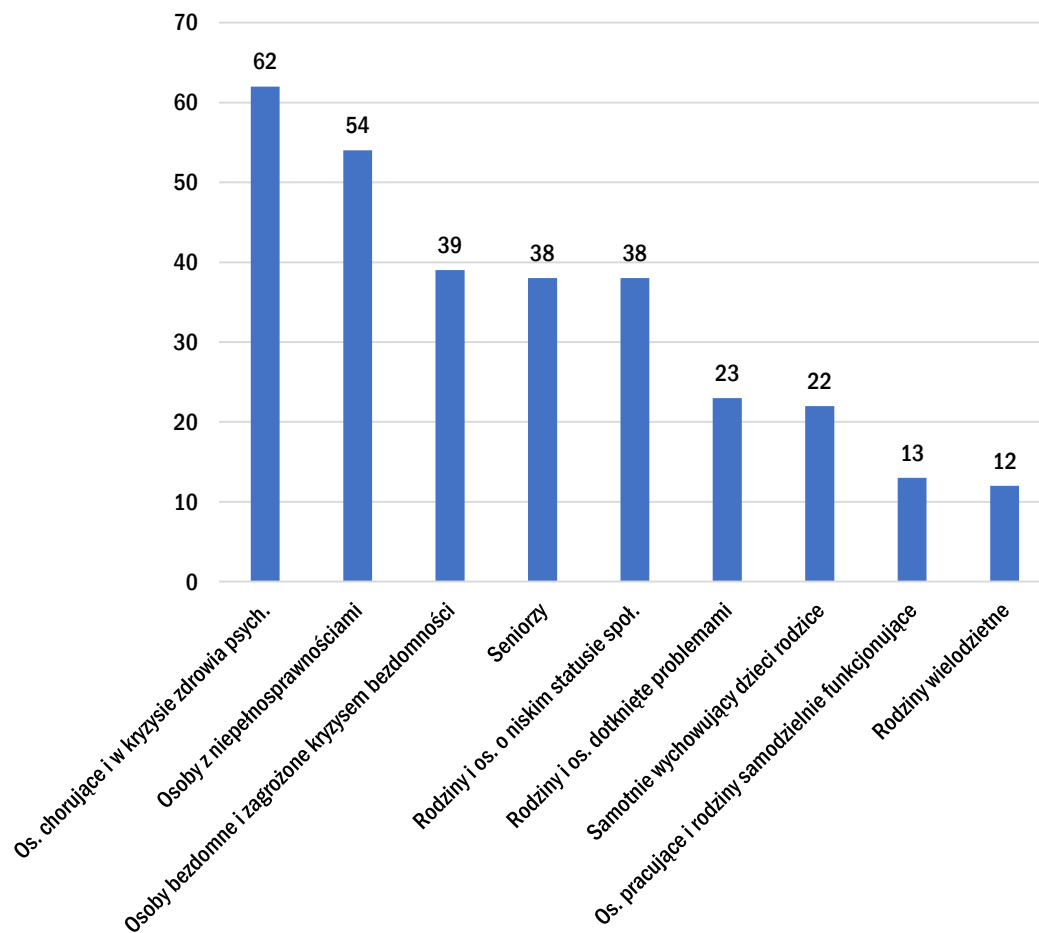
Rysunek nr 8. Stan gospodarstw domowych ankietowanych mieszkańców Gminy Niwiska

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Ankietowani z Gminy Niwiska dostrzegają trudności, z którymi zmagają się mieszkańcy. Największa grupa respondentów oceniła stopień trudności większości grup społecznych jako umiarkowany lub duży. Jedynie w kontekście osób pracujących i rodzin samodzielnie funkcjonujących najczęściej wskazano małe trudności. Natomiast do grona osób zmagających się z dużymi trudnościami około co drugi respondent zaliczył przede wszystkim osoby chorujące i w kryzysie zdrowia psychicznego. Wielu mieszkańców wskazało osoby z niepełnosprawnościami (43%), osoby bezdomne i zagrożone kryzysem bezdomności (31%), seniorów (30%), rodziny i osoby o niskim statusie społecznym (30%), rodziny i osoby dotknięte problemami, takim jak bezrobocie, przemoc domowa, uzależnienie (18%) oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci (18%). Mniejsza grupa respondentów wskazała osoby pracujące i rodziny samodzielnie funkcjonujące oraz rodziny wielodzietne.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznegoRysunek nr 9. Grupy społeczne, które mają największe trudności w życiu codziennym
w Gminie Niwiska według ankietowanych

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Badanie ankietowanych dotyczące faktu i charakteru katalogu obecnie świadczonej pomocy społecznej w Gminie Niwiska, wskazuje, iż większość mieszkańców (87%) zna instytucje świadczące pomoc społeczną, ale jedynie 44% korzystało z ich usług. Dostępność usług społecznych została oceniana w większości umiarkowanie, jedynie w ocenie usług w zakresie wsparcia psychologicznego oraz dla osób w kryzysie bezdomności dominowały odpowiedzi -utrudniony dostęp lub nie dotyczy. Najwięcej respondentów oceniło usługi dla rodzin i dzieci jako łatwo dostępne (28%). Zdaniem respondentów, najgorzej dostępne były usługi w zakresie wsparcia psychologicznego

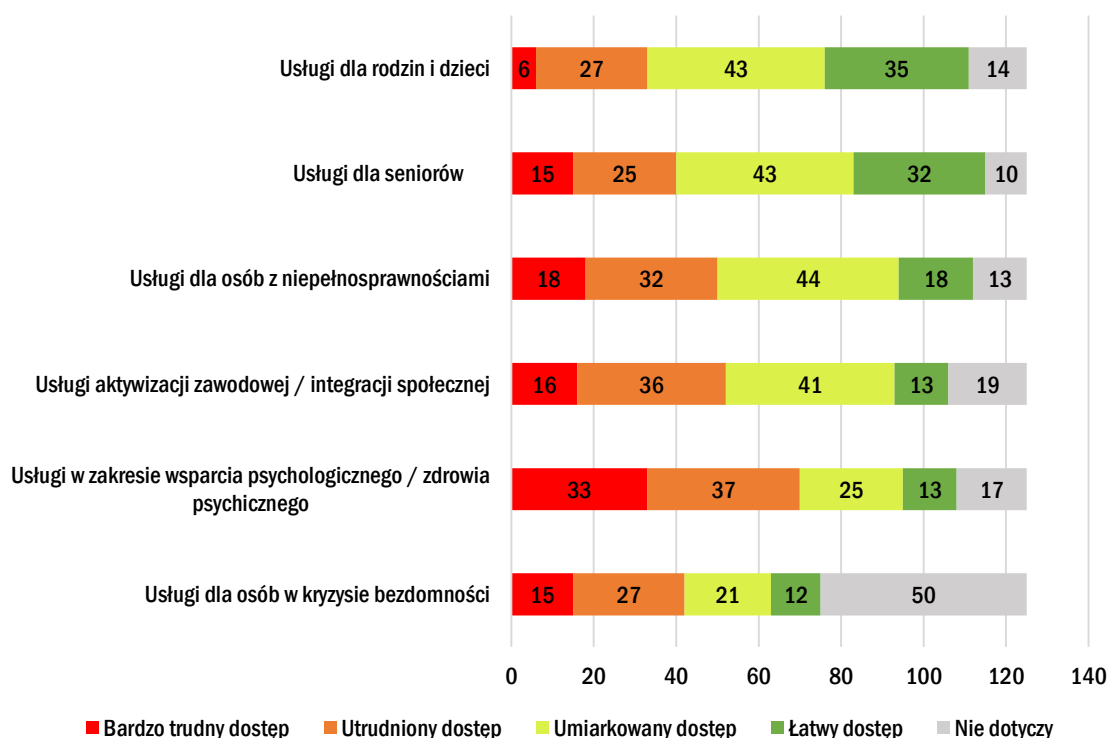
Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

lub zdrowia psychicznego - na bardzo trudny dostęp wskazało 26%, a na utrudniony dostęp – 30% respondentów.

Rysunek nr 10. Ocena dostępności usług społecznych w Gminie Niwiska według ankietowanych

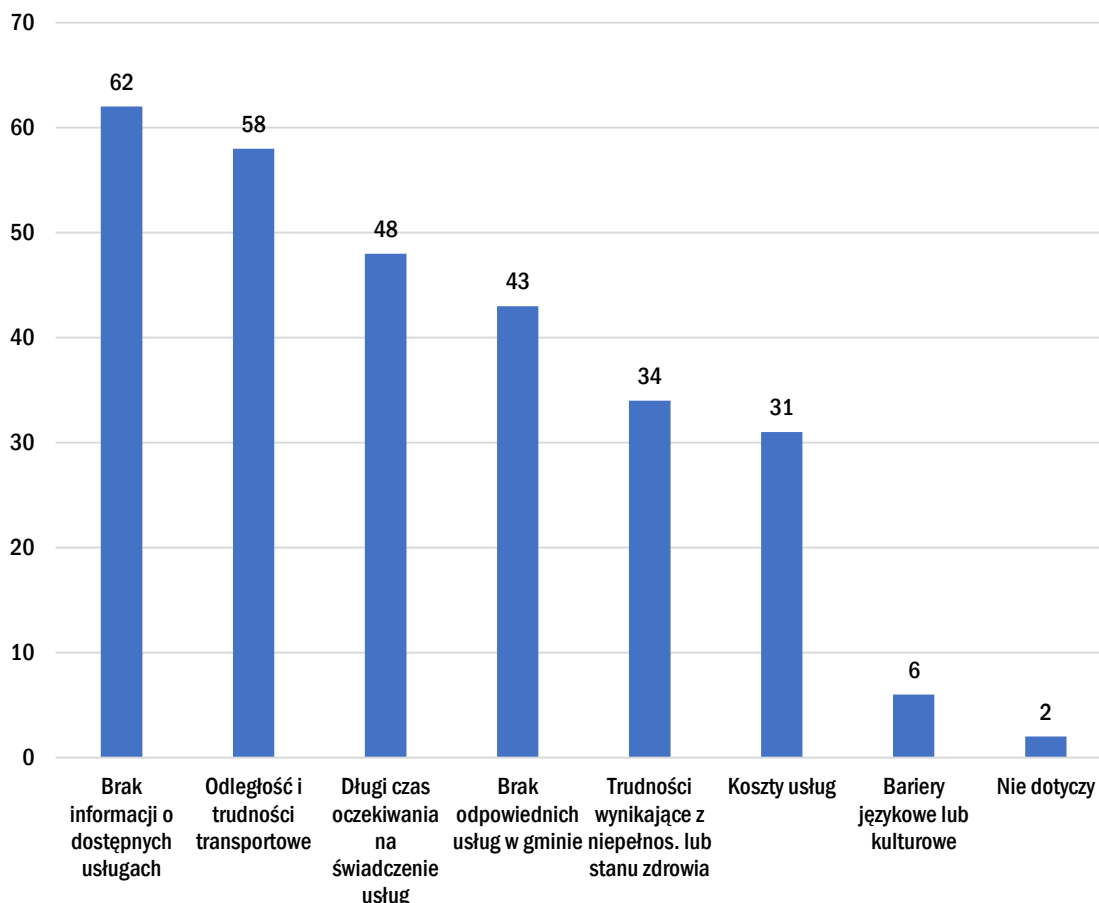
Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Mieszkańcy wskazywali, iż napotykali problemy utrudniające korzystanie z usług społecznych związane głównie z brakiem informacji o dostępnych usługach (50%), odległością i trudnościami transportowymi (46%), długim czasem oczekiwania na świadczenie usług (38%), brakiem odpowiednich usług w gminie (34%), trudnościami wynikającymi z niepełnosprawności lub stanu zdrowia (27%), kosztami usług (25%) oraz barierami językowymi lub kulturowymi (5%).

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 11. Czynniki, które najczęściej utrudniają mieszkańcom Gminy Niwiska korzystanie z usług społecznych

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

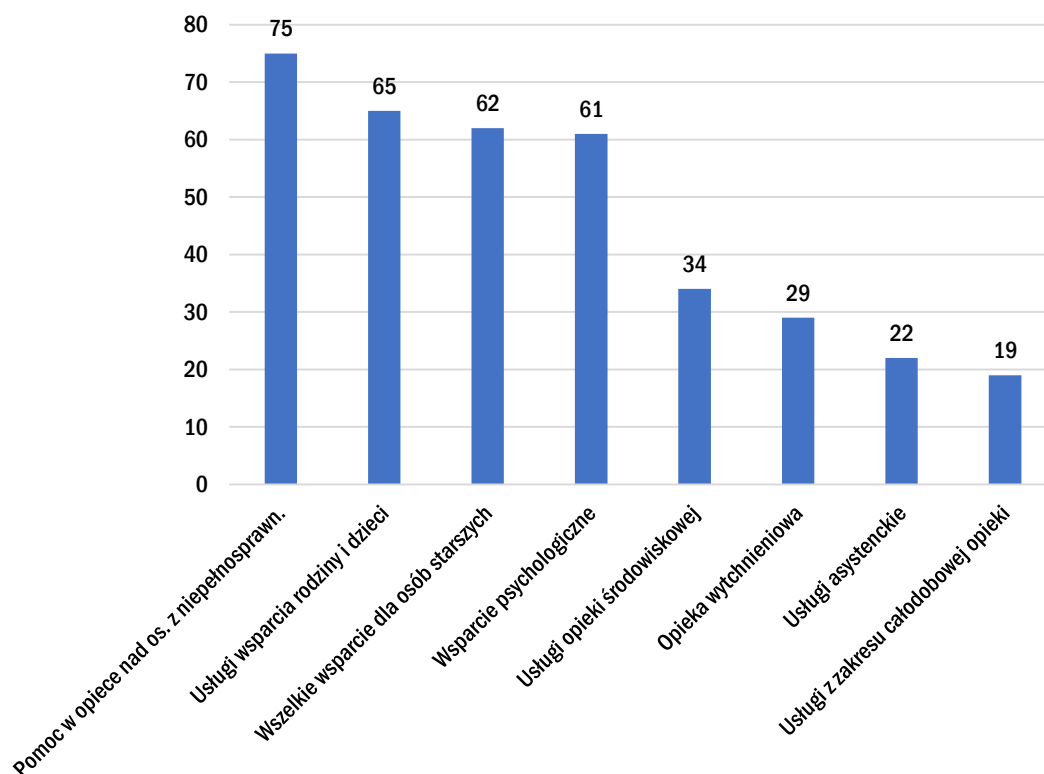
Badanie pozwoliło uzyskać opinię mieszkańców odnośnie do preferowanych usług społecznych, które powinny być świadczone w Gminie Niwiska. Największy odsetek mieszkańców (60%) za najważniejszą usługę społeczną uznał pomoc w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami. Do innych istotnych usług społecznych zaliczono usługi wsparcia rodziny i dzieci, np. żłobki, przedszkola, warsztaty i spotkania dla rodziców, wsparcie psychologiczne, świetlice wiejskie (52%), wszelkie wsparcie dla osób starszych (50%) oraz wsparcie psychologiczne (49%). W mniejszym stopniu ważnymi usługami społecznymi dla społeczności lokalnej są również usługi opieki

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

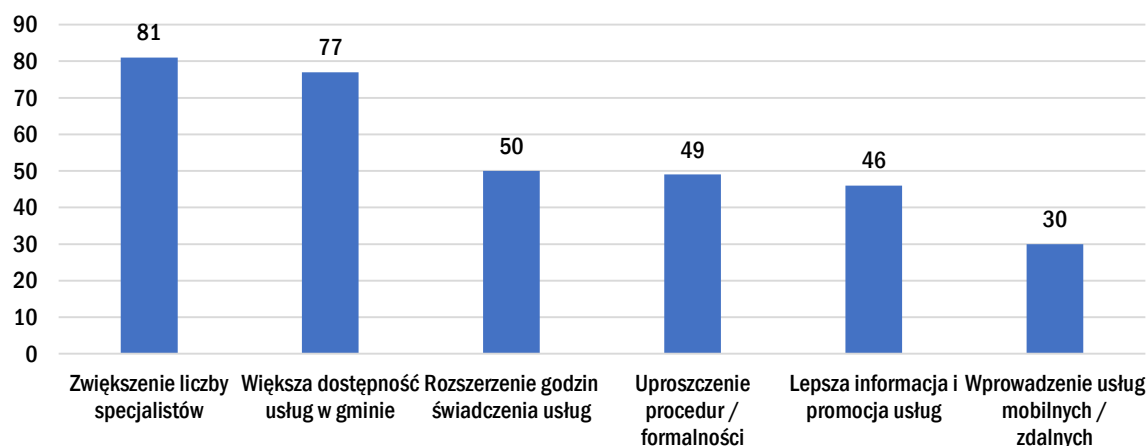
środowiskowej (27%), opieka wytchnieniowa (23%), usługi asystenckie (18%) oraz usługi z zakresu całodobowej opieki, np. w domach pomocy społecznej (15%).

Rysunek nr 12. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców Gminy Niwiska

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Do najważniejszych zmian, które ułatwiłyby korzystanie z usług społecznych w Gminie Niwiska, wskazywanych przez ankietowanych, należą przede wszystkim zwiększenia liczby specjalistów (65%) oraz większa dostępności usług w gminie (62%). Wskazywano również potrzebę rozszerzenia godzin świadczenia usług (40%), uproszczenia procedur lub formalności (39%) oraz lepszej informacji i promocji usług (37%). Ankietowani dostrzegali też konieczność wprowadzenia usług mobilnych lub zdalnych (24%).

Rysunek nr 13. Zmiany w celu ułatwienia korzystania z usług społecznych w Gminie Niwiska
według ankietowanych

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Wśród propozycji zmian i inicjatyw, które mogłyby ułatwić korzystanie z usług społecznych, respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę zwiększenia liczby lekarzy, rehabilitantów, psychologów i innych specjalistów, a także zapewnienia możliwości korzystania z wizyt domowych, szczególnie dla osób starszych i niesamodzielnych. Wskazywano również na problem długich kolejek i ograniczonej dostępności świadczeń zdrowotnych w gminie.

Kolejnym ważnym postulatem było wprowadzenie funkcji koordynatora do spraw usług społecznych w gminie. Osoba taka mogłaby odpowiadać za współpracę między instytucjami, integrowanie działań GOPS, organizacji pozarządowych, służby zdrowia i innych podmiotów, a także za bieżące monitorowanie potrzeb mieszkańców i efektywności dostępnych form wsparcia.

Respondenci podkreślali również potrzebę rozwoju usług prozdrowotnych i aktywizujących. Wskazywano na konieczność rozszerzenia oferty o usługi pielęgniarские, opiekę wytnieniovą, rehabilitację oraz zajęcia grupowe z zakresu radzenia sobie ze stresem i przemocą emocjonalną, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży. Takie formy wsparcia mogłyby przyczynić się do poprawy kondycji psychicznej mieszkańców i wzmacniania więzi społecznych.

Wielokrotnie pojawiała się również sugestia ułatwienia dostępu do informacji o dostępnych usługach. Zgłaszano potrzebę utworzenia punktów informacyjno-

doradczych w gminie, w których mieszkańcy mogliby uzyskać kompleksowe informacje o ofercie wsparcia. Mieszkańcy często nie wiedzą, z jakich form wsparcia mogą korzystać, dlatego konieczne jest prowadzenie kampanii informacyjnych oraz organizowanie spotkań i inicjatyw promujących współpracę i zaangażowanie społeczności. Wskazywano także na konieczność rozwijania kanałów komunikacji elektronicznej, takich jak gminna strona internetowa czy profil w mediach społecznościowych, przypominający o terminach składania wniosków i dostępnych formach pomocy.

Respondenci zwracali uwagę na potrzebę rozszerzenia katalogu osób uprawnionych do korzystania z usług opiekuńczych, tak aby obejmował on nie tylko osoby starsze, ale również rodziny wielodzietne i osoby w wieku produkcyjnym wymagające okresowego wsparcia. Ważnym postulatem było także rozwijanie usług transportowych i mobilnych, ułatwiających dostęp do placówek zdrowotnych, instytucji pomocy społecznej oraz działań integracyjnych w gminie.

Wypowiedzi ankietowanych wskazywały również na konieczność podniesienia jakości obsługi mieszkańców i uproszczenia procedur administracyjnych. Wskazywano na potrzebę bardziej empatycznego podejścia do klientów, możliwości załatwienia spraw przy jednym pracowniku oraz zmniejszenia liczby formalności niezbędnych do uzyskania wsparcia.

Wielu respondentów podkreślało znaczenie szkoleń i edukacji cyfrowej, zwłaszcza dla osób starszych i zagrożonych wykluczeniem cyfrowym. Szkolenia z e-edukacji i obsługi podstawowych narzędzi cyfrowych uznano za istotny element wspierający samodzielność i aktywizację społeczną.

Obserwowana jest względnie niska świadomość mieszkańców gminy Niwiska na temat zakresu procesu deinstytucjonalizacji – jedynie 32% z nich słyszało o tym pojęciu. Jednocześnie większość mieszkańców dostrzega korzyści (co ukazano na poniższym wykresie) związane z przeniesieniem usług realizowanych przez ośrodki, instytucje lub domy pomocy na bardziej indywidualne formy wsparcia, bliskie środowisku lokalnemu i wspierające życie w społeczności, co definiuje proces deinstytucjonalizacji.

Deinstytucjonalizacja została oceniona jako zdecydowanie korzystna lub raczej korzystna w odniesieniu do następujących grup:

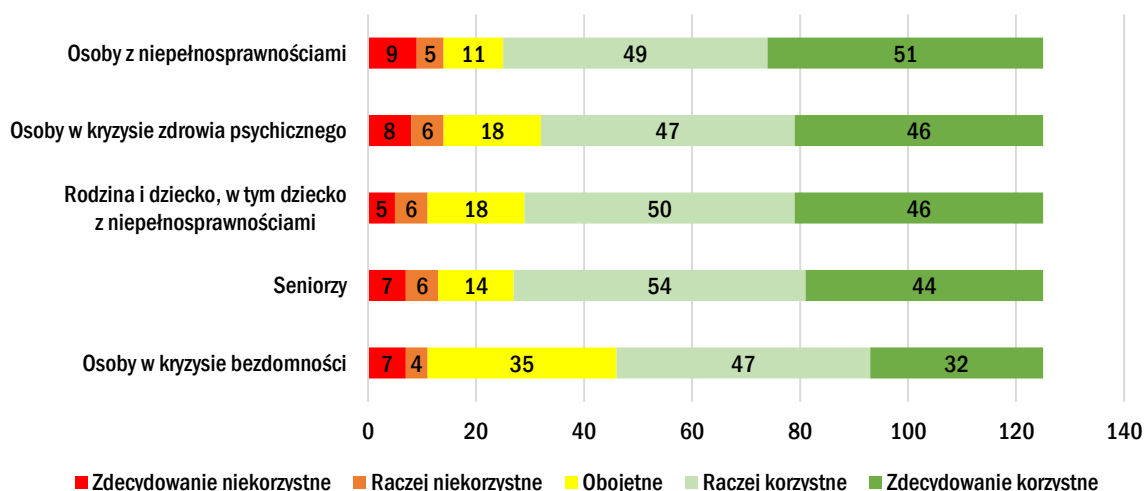

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- osób z niepełnosprawnościami (80%),
- osób w kryzysie zdrowia psychicznego (74%),
- rodzin i dzieci, w tym z niepełnosprawnościami (77%),
- seniorów (78%),
- osób w kryzysie bezdomności (63%).

Rysunek nr 14. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji dla poszczególnych grup
w Gminie Niwiska przez mieszkańców

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Dla większości mieszkańców Gminy Niwiska (62%) opieka środowiskowa lub domowa jest bardziej preferowaną formą otrzymywania pomocy od tradycyjnej usługi instytucjonalnej.

Oczekiwania mieszkańców Gminy Niwiska w zakresie form wsparcia zakładają przede wszystkim działalność asystencką, np. w ramach asystenta osoby niepełnosprawnej lub starszej albo asystenta rodziny (46%), zwiększenie dostępności do usług transportowych poprzez realizację usługi od drzwi do drzwi (44%), realizację usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania (44%), tworzenie klubów i grup zrzeszających np. osoby starsze oraz klubów dziecięcych (38%) oraz ośrodki wsparcia, świadczące wsparcie w systemie dziennym, w tym: dzienne domy pomocy (37%). Wśród najcenniejszych form wsparcia społeczności lokalnej około co trzeci respondent wymienił opiekę wytchnieniową, wdrożenie i realizację usług sąsiedzkich, wsparcie szkoleniowe, specjalistyczne, psychologiczne dla opiekunów osób wymagających

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

wsparcia. Dla około co czwartego respondenta istotne byłyby działalność wolontariatu, a około co siódmego rozwój mieszkalnictwa wspomaganego z koszykiem usług, rozwój teleopieki (np. opaski telemedyczne) oraz centra opiekuńczo-mieszkalne.

Rysunek nr 15. Najcenniejsze formy wsparcia według ankietowanych w gminie Niwiska

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Mieszkańcy wskazywali również, jakie usługi społeczne powinny zostać wdrożone lub być dostępne w większym stopniu lokalnie, aby lepiej odpowiadały ich potrzebom. Mieszkańcy w największym stopniu potrzebują wsparcia w zakresie opieki i wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych oraz z niepełnosprawnościami. Najczęściej podkreślano konieczność rozwoju usług opiekuńczych i asystenckich realizowanych w miejscu zamieszkania, w tym opieki środowiskowej, pomocy sąsiedzkiej, usług asystenta osobistego oraz opieki wytchnieniowej. Respondenci zauważali, że takie

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

formy pomocy pozwalają na dłuższe pozostanie w środowisku lokalnym i odciążają członków rodzin sprawujących codzienną opiekę nad bliskimi.

Wielokrotnie wskazywano także na potrzebę zwiększenia dostępności usług dla osób starszych w formie dziennych domów pomocy, klubów seniora i programów aktywizujących. Część uczestników ankiety zwracała uwagę na konieczność uruchamiania inicjatyw typu „złota rączka” dla seniorów, usług wolontariackich oraz wsparcia sąsiedzkiego, które ułatwiałyby codzienne funkcjonowanie osób samotnych i mniej mobilnych.

Respondenci podkreślali potrzebę tworzenia i rozwoju klubów dziecięcych, przedszkoli oraz zajęć opiekuńczych, które umożliwiłyby rodzicom powrót do pracy. Wskazywano również na konieczność organizowania warsztatów dla rodziców oraz działań integrujących rodziny w środowisku lokalnym. Często pojawiały się również postulaty zwiększenia dostępności usług transportowych, szczególnie dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Respondenci zwracali również uwagę na potrzebę zapewnienia wsparcia psychologicznego i terapeutycznego, zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i dorosłych w sytuacjach kryzysowych. Wymieniano potrzebę organizowania grup wsparcia, szkoleń z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej oraz większego dostępu do specjalistów, w tym psychologów, terapeutów i doradców zawodowych.

Pojawiały się także postulaty dotyczące rozwoju mieszkalnictwa wspieranego oraz poprawy dostępności mieszkań dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Wskazywano, że zapewnienie bezpiecznego i dostosowanego lokum stanowi podstawowy warunek samodzielności i integracji społecznej. Respondenci podkreślali również znaczenie wsparcia aktywizacji zawodowej i społecznej, postulowano tworzenie punktów doradztwa zawodowego, warsztatów, kursów oraz szkoleń podnoszących kwalifikacje.

Podane przykłady świadczą o potrzebie zwiększenia działań z zakresu deinstytucjonalizacji usług społecznych w Gminie Niwiska.

5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych

Niniejszy podrozdział przedstawia kluczowe informacje o potrzebach wybranych grup docelowych, czyli odbiorców usług społecznych, w kontekście procesu deinstytucjonalizacji. Co istotne opracowany został w oparciu o liczne źródła i metody badawcze.

Proces deinstytucjonalizacji, polegający na stopniowym przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wymaga szczegółowego zrozumienia potrzeb poszczególnych grup społecznych oraz ich najbliższego otoczenia. W niniejszym rozdziale dokonano diagnozy sytuacji wybranych grup docelowych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi. Niniejsza diagnoza ma na celu wskazanie najistotniejszych problemów oraz rekomendacji, które mogą przyczynić się do poprawy jakości świadczonych usług społecznych i zwiększenia efektywności podejmowanych działań na rzecz grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Osoby starsze

Osoby starsze w Gminie Niwiska zgłaszają szereg potrzeb związanych zarówno z opieką zdrowotną, jak i społeczną. Seniorzy stanowią jedną z grup wymagających najpilniejszego wsparcia w procesie deinstytucjonalizacji. Najczęściej wskazywano na niedostateczną dostępność usług środowiskowych. Osoby starsze często zmagają się z samotnością, ograniczoną mobilnością, niską świadomością dostępu do usług i trudnościami w transporcie do placówek zdrowotnych i instytucji publicznych.

Wskazywano także na potrzebę zwiększenia liczby usług opiekuńczych, asystenckich i sąsiedzkich, które pozwalają seniorom dłużej pozostać w miejscu zamieszkania. Pojawiały się postulaty wprowadzenia programów typu „złota rączka” dla seniorów, rozwoju wolontariatu lokalnego, a także wzmocnienia roli opiekunek środowiskowych. Istotnym postulatem jest również rozwój usług transportowych oraz rehabilitacyjnych, umożliwiających seniorom aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

Podsumowanie potrzeb osób starszych:

- Zwiększenie liczby miejsc lub dostępności w dziennych formach wsparcia;

- Zwiększenie dostępności usług środowiskowych;
- Potrzeba rozwoju usług opiekuńczych, asystenckich, sąsiedzkich i transportowych;
- Zwiększenie mobilności i dostępu do lekarzy specjalistów;
- Konieczność wzmocnienia oferty rehabilitacyjnej i integracyjnej;
- Zmniejszenie poziomu poczucia samotności i wykluczenia społecznego seniorów.

Osoby z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami zmagają się z podobnymi problemami co seniorzy, jednak w ich przypadku szczególnie istotne są bariery infrastrukturalne, transportowe i informacyjne. Brak dostosowania budynków użyteczności publicznej, ograniczona liczba usług specjalistycznych i trudności w uzyskaniu wsparcia asystenta osobistego znacząco utrudniają funkcjonowanie tej grupy.

Respondenci wskazywali na potrzebę zwiększenia dostępności usług opiekuńczych i asystenckich, rozwój rehabilitacji oraz tworzenie mieszkań wspieranych i treningowych. Zgłaszano także potrzebę rozwoju transportu lokalnego, zapewnienia pomocy w dotarciu do ośrodków zdrowia oraz wprowadzenia koordynatora usług społecznych, który ułatwiłby osobom z niepełnosprawnościami orientację w systemie wsparcia.

Podsumowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami:

- Zwiększenie liczby usług asystenckich i rehabilitacyjnych;
- Zwiększenie dostępności transportowa;
- Zwiększenie liczby specjalistów świadczących usługi rehabilitacyjne, psychologiczne i terapeutyczne;
- Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- Potrzeba mieszkań wspieranych i środowiskowych form pomocy;
- Zwiększenie świadomości o dostępnych formach wsparcia.

Osoby w kryzysie bezdomności

Choć w Gminie Niwiska problem bezdomności nie stanowi nadrzędnego problemu, osoby w kryzysie bezdomności wskazywane były jako grupa, której wsparcie powinno

łączyć pomoc interwencyjną z działaniami długofalowymi. Wśród postulatów dominowały potrzeby zapewnienia bezpiecznego schronienia, ale także pomocy w wychodzeniu z bezdomności poprzez dostęp do doradztwa zawodowego, terapii oraz mieszkań wspomaganych. Wskazywano również na konieczność usprawnienia współpracy między instytucjami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi i służbą zdrowia.

Respondenci podkreślali, że działania pomocowe powinny być bardziej zindywidualizowane i łączyć interwencję kryzysową z elementami aktywizacji społeczno-zawodowej. Brak koordynacji usług, niewystarczająca liczba miejsc w placówkach oraz trudności w uzyskaniu pomocy psychologicznej i terapeutycznej stanowią istotne bariery w procesie wychodzenia z bezdomności.

Podsumowanie potrzeb osób w kryzysie bezdomności:

- Zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc pobytu i usług wspierających wychodzenie z bezdomności;
- Potrzeba kompleksowej pomocy obejmującej doradztwo, terapię i wsparcie mieszkaniowe;
- Poprawa koordynacji między instytucjami;
- Zapewnienie indywidualnego podejścia do osób w kryzysie bezdomności;
- Konieczność łączenia interwencji z aktywizacją społeczną i zawodową.
- Zwiększenie dostępności programów wychodzenia z bezdomności i mieszkań treningowych.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Problemy zdrowia psychicznego stają się coraz bardziej widoczne w lokalnej społeczności. Wskazano przede wszystkim na ograniczony dostęp do specjalistów oraz niewystarczającą liczbę form wsparcia środowiskowego. W ankietach pojawiały się postulaty zwiększenia liczby psychologów i terapeutów, a także organizowania grup wsparcia i spotkań integracyjnych, które pomagają w odbudowie więzi społecznych.

Respondenci zwracali uwagę na konieczność rozwijania usług mobilnych oraz teleinformacyjnych, które pozwoliłyby na kontakt ze specjalistami bez konieczności wychodzenia z domu. Podkreślano także znaczenie kampanii informacyjnych, które

mogą przyczynić się do zmniejszenia stygmatyzacji osób zmagających się z problemami zdrowia psychicznego.

Rozwój lokalnych punktów konsultacji psychologicznej i terapii;

- Zwiększenie dostępności psychologów, psychiatrów i terapeutów, w tym dla dzieci i młodzieży;
- Tworzenie grup wsparcia i środowiskowych form pomocy;
- Potrzeba usług mobilnych i teleopieki;
- Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego;
- Konieczność rozwijania działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Rodziny z dziećmi

Rodziny z dziećmi potrzebują wsparcia zarówno w obszarze edukacji, jak i opieki oraz zdrowia psychicznego. Wśród najczęściej wskazywanych potrzeb znalazły się rozwój usług opiekuńczych i edukacyjnych, takich jak kluby dziecięce, przedszkola czy zajęcia pozalekcyjne. Respondenci zwracali uwagę na konieczność organizowania warsztatów dla rodziców, poradnictwa rodzinnego i psychologicznego, a także wsparcia w zakresie godzenia życia zawodowego z rodzinnym.

Podkreślano znaczenie elastyczności godzin pracy instytucji publicznych oraz rozwijania usług ułatwiających powrót rodziców na rynek pracy. Ważnym elementem było także wskazanie na potrzebę rozwoju lokalnych inicjatyw integracyjnych oraz kampanii promujących dostępne formy pomocy rodzinie.

Podsumowanie potrzeb rodzin z dziećmi:

- Rozwój świetlic środowiskowych- socjoterapeutycznych i opiekuńczych z elementami profilaktyki i programów wsparcia;
- Potrzeba rozwoju klubów dziecięcych, przedszkoli i zajęć pozalekcyjnych;
- Wsparcie dla samotnych rodziców w opiece nad dziećmi i powrocie do pracy;
- Wzmocnienie poradnictwa rodzinnego i psychologicznego;
- Konieczność elastyczności usług i godzin funkcjonowania instytucji;
- Rozwój lokalnych inicjatyw integracyjnych i edukacyjnych.

5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych

Podrozdział obrazuje potrzeby i istotne kwestie dotyczące instytucji i organizacji społecznych przez pryzmat przeprowadzenia procesu deinstytucjonalizacji – przejścia z instytucji do opieki środowiskowej. W tym kontekście istotnymi zagadnieniami, które zgłaszali pracownicy GOPS i Dziennego Domu „Senior-WIGOR” są:

- W gminie funkcjonują podstawowe formy wsparcia środowiskowego, takie jak usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, usługi asystenckie, jednak ich zasięg jest ograniczony oraz niewystarczający wobec rosnących potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Istnieją dzienne formy wsparcia, m.in. Dzienny Dom „Senior-WIGOR” oraz Kluby Seniora, świetlice wiejskie jednak brakuje placówek o zróżnicowanym profilu (np. ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, mieszkań treningowych czy punktów terapii zajęciowej);
- Pracownicy podkreślają deficyt usług całodobowych oraz brak infrastruktury umożliwiającej rozwój opieki wytchnieniowej i krótkoterminowej dla opiekunów osób niesamodzielnych;
- W systemie wsparcia wciąż występują grupy osób pozostających poza zasięgiem pomocy – szczególnie osoby samotne, starsze, z niepełnosprawnościami i w kryzysie psychicznym;
- Obecne zaangażowane zasoby kadrowe ze strony GOPS oceniane są jako niewystarczające, a pracownicy wskazują potrzebę zwiększenia zatrudnienia w placówkach świadczących usługi społeczne w zawodach takich jak animator środowiska lokalnego, koordynator usług społecznych, psycholog, terapeuta, osoby starszej i asystent osoby niepełnosprawnej;
- Wśród największych barier we wdrażaniu deinstytucjonalizacji wymienia się niedobór kadry, biurokrację, ograniczone środki finansowe oraz brak nowoczesnych narzędzi i infrastruktury;
- Kluczowe znaczenie przypisuje się potrzebie rozwoju współpracy międzyinstytucjonalnej oraz zaangażowaniu organizacji pozarządowych w świadczenie usług środowiskowych;

- Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej idei deinstytucjonalizacji oraz budowania pozytywnego nastawienia wśród mieszkańców do nowych form wsparcia lokalnego;
- Wskazywana jest potrzeba systematycznego kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr poprzez szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne oraz dostęp do materiałów edukacyjnych i literatury specjalistycznej;
- Potrzebne są działania, które usprawniłyby koordynację i dostępność wsparcia, np. animatorzy społeczności lokalnej czy centra opiekuńczo-mieszkalne;
- Konieczny jest rozwój sieci wsparcia sąsiedzkiego, promocja wolontariatu oraz włączanie mieszkańców w działania pomocowe;
- Zgłaszano potrzebę tworzenia programów aktywizujących seniorów i osób niepełnosprawnych poprzez działania edukacyjne, kulturalne, integracyjne oraz profilaktyczne w celu minimalizowania izolacji społecznej;
- Konieczna jest zmiana podejścia do odbiorcy usług – z biernego beneficjenta na aktywnego uczestnika życia społecznego;
- Rozwinięcie systemu monitorowania i oceny jakości usług, co pozwoli na dostosowanie ich zakresu do realnych potrzeb społeczności lokalnej.

5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia osób

Najbliższe kręgi wsparcia – rodzina, sąsiedzi i lokalna społeczność – pełnią kluczową rolę w codziennym funkcjonowaniu osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci z niepełnosprawnościami. Analiza zgromadzonych opinii wskazuje, że mieszkańcy dostrzegają duże znaczenie codziennego, bezpośredniego wsparcia środowiskowego, jednak równocześnie zauważają jego ograniczenia wynikające z przeciążenia rodzin, migracji młodszych pokoleń oraz niedostatecznej sieci usług towarzyszących.

Respondenci wskazują, że istotnym elementem skutecznego funkcjonowania najbliższych kręgów wsparcia jest możliwość uzupełnienia opieki rodzinnej o lokalne usługi społeczne, które w praktyczny sposób odciążają opiekunów i zwiększają bezpieczeństwo osób potrzebujących pomocy. Najczęściej wymieniane potrzeby to opieka wytchnieniowa, usługi sąsiedzkie i wolontariat, wsparcie psychologiczne oraz asystencja dla osób starszych i z niepełnosprawnościami. Zwracano również uwagę na

znaczenie integracji społecznej – poprzez kluby seniora, grupy wsparcia czy spotkania aktywizujące – które sprzyjają budowaniu więzi i przeciwdziałają osamotnieniu.

W opiniach respondentów często pojawia się także potrzeba większej koordynacji i przepływu informacji między instytucjami, rodzinami i organizacjami pozarządowymi. Brak wiedzy o dostępnych formach pomocy ogranicza skuteczność wsparcia środowiskowego. Mieszkańcy postulują wprowadzenie funkcji koordynatora ds. usług społecznych, rozwoju animacji społecznej, a także większe wykorzystanie komunikacji cyfrowej w promocji lokalnych inicjatyw i usług.

Podkreślano również znaczenie rozwoju transportu lokalnego, który ułatwia osobom starszym i niesamodzielnym korzystanie z oferty społecznej i zdrowotnej. Wskazywano też na potrzebę szkoleń i edukacji cyfrowej, które mogłyby umożliwić samodzielne korzystanie z e-usług oraz kontakt z instytucjami publicznymi.

Najbliższe kręgi wsparcia są naturalnym i niezbędnym elementem systemu pomocy społecznej – wymagają jednak wzmocnienia poprzez działania samorządu, organizacji pozarządowych i instytucji lokalnych, które wspierają, informują i integrują społeczność wokół osób potrzebujących.

Podsumowanie potrzeb najbliższych kręgów wsparcia:

- Rozwój i finansowanie usług sąsiedzkich, wolontariatu oraz samopomocy lokalnej;
- Wprowadzenie i rozszerzenie usług opieki wytchnieniowej dla rodzin opiekujących się osobami niesamodzielnymi;
- Zwiększenie dostępności asystentów i opiekunów środowiskowych, także w formie mobilnej;
- Tworzenie lokalnej animacji społecznej oraz funkcji koordynatora ds. usług społecznych;
- Intensyfikacja działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących lokalnych form wsparcia;
- Wspieranie integracji międzypokoleniowej poprzez kluby seniora, grupy wsparcia i inicjatywy sąsiedzkie;
- Organizacja szkoleń z zakresu kompetencji cyfrowych dla osób starszych i opiekunów;

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- Uproszczenie procedur i zapewnienie bardziej indywidualnej obsługi w instytucjach publicznych;
- Wzmocnienie współpracy między instytucjami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami w ramach zintegrowanego systemu wsparcia.

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Województwo Podkarpackie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

6. Analiza potrzeb

Niniejszy podrozdział przedstawia kluczowe informacje o potrzebach wybranych grup docelowych, czyli odbiorców usług społecznych, w kontekście procesu deinstytucjonalizacji. Co istotne opracowany został w oparciu o liczne źródła i metody badawcze.

Proces deinstytucjonalizacji, polegający na stopniowym przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wymaga szczegółowego zrozumienia potrzeb poszczególnych grup społecznych oraz ich najbliższego otoczenia. W niniejszym rozdziale dokonano diagnozy sytuacji wybranych grup docelowych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi.

6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia

Osoby starsze

Osoby starsze w Gminie Niwiska mogą liczyć na wsparcie w zakresie podstawowych potrzeb opiekuńczych oraz pomocy w sytuacjach kryzysowych. Kluczowe formy wsparcia to:

1. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)
2. Dzienny Dom Senior-Wigor
3. Klub Seniora
4. Praca socjalna
5. Usługi opiekuńcze
6. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością
7. Opieka wytchnieniowa

W sytuacjach wymagających opieki całodobowej, ośrodek pomocy społecznej kieruje osoby starsze do domów pomocy społecznej znajdujących się poza gminą oraz dofinansowuje ich pobyt.

Osoby z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego

Dla osób z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego dostępne są formy wsparcia podobne do tych oferowanych seniorom, co odzwierciedla ich specyficzne potrzeby:

1. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)
2. Praca socjalna
3. Usługi opiekuńcze
4. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością
5. Opieka wytchnieniowa

W razie potrzeb GOPS kieruje osoby i opłaca ich pobyt w domach pomocy społecznej mieszczących się poza gminą.

Osoby w kryzysie bezdomności

W Gminie Niwiska osoby w kryzysie bezdomności otrzymują pomoc poprzez zapewnienie im opieki w placówkach poza terenem jednostki. Koszty pobytu częściowo pokrywa gmina, częściowo osoba.

1. Praca socjalna

Rodziny z dziećmi

Rodziny z dziećmi w Gminie Niwiska korzystają z usług wspierających rozwój dzieci oraz integrację społeczną rodzin. Oferowane formy wsparcia to:

1. Żłobek
2. Punkty przedszkolne
3. Świetlice wiejskie
4. Praca socjalna
5. Asystent Rodziny

6.2. Diagnoza usług deficytowych

Diagnoza potrzeb w zakresie nierealizowanych usług lub usług realizowanych w niewystarczającym zakresie na poziomie lokalnym wskazuje, iż brak:

- placówek wsparcia dziennego, typu świetlice środowiskowe/socjoterapeutyczne

- Wystarczającego dostępu do lekarzy specjalistów
- Usług w obszarze zdrowia psychicznego oraz działań informacyjnych i edukacyjnych
- Możliwości zapewnienia wymaganej liczby godzin usług Asystentów osób z niepełnosprawnościami
- Asystentów osób starszych
- Wsparcia psychologicznego dla opiekunów osób wymagających codziennego wsparcia
- Mieszkań o różnym poziomie wsparcia
- Możliwości zapewnienia wymaganej liczby godzin Opieki wytchnieniowej
- Transportu od drzwi do drzwi
- Usług mobilnych

6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych

Pracownicy GOPS wskazują, iż barierami w realizacji usług społecznych w gminie są:

1. niedostateczne środki finansowe
2. brak wystarczającej liczby specjalistów
3. brak odpowiednich placówek i infrastruktury
4. brak odpowiedniego transportu

Potrzeby personelu (kadry) świadczącej usługi społeczne:

- Szkolenia specjalistyczne dla pracowników
- Brak lekarzy specjalistów, rehabilitantów i psychologów
- Wiedza pracowników GOPS o deinstytucjonalizacji jest obecnie zaawansowana, niemniej podkreślają oni chęć edukacji w tej tematyce
- Jako najefektywniejsze sposoby zdobywania wiedzy w tematyce deinstytucjonalizacji pracownicy GOPS wskazują na szkolenia i warsztaty zdalne, platformy e-learningowe i dostęp do materiałów edukacyjnych i literatury specjalistycznej.
- Pracownicy GOPS doświadczają opór wobec zmiany wśród beneficjentów oraz brak świadomości społecznej dotyczącej deinstytucjonalizacji.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Celem skutecznego wdrożenia LPDI kadra wskazuje, iż zasadnym byłoby:

- Zwiększenie zasobów kadrowych
- Dodatkowe finansowanie
- Wsparcie w zakresie szkoleń dla personelu
- Wsparcie w zakresie planowania strategicznego
- Narzędzia do monitorowania i oceny usług
- Wsparcie w zakresie nawiązywania partnerstw z innymi instytucjami
- Zasoby infrastrukturalne, w tym dodatkowe pomieszczenia

6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych

Główną przyczyną nierealizowania usług społecznych są ograniczone środki na finansowanie usług społecznych, a także ograniczenia transportowe i kadrowe. Jednym z ograniczeń są ponadto uwarunkowania demograficzne i lokalizacyjne gminy.

7. Część programowa

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, podobnie jak każdy dokument strategiczny, określa główny cel, który jest realizowany poprzez cele szczegółowe i składające się na nie kierunki działań lub konkretne propozycje działań. Cele szczegółowe wyznaczono wedle obszarów tematycznych dotyczących kolejno: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością, osób w kryzysie zdrowia psychicznego i rodzin z dziećmi. Dodatkowo wyznaczono cele horyzontalne, które stanowią ogólne kierunki interwencji dla gminy, wspierające oraz warunkujące skuteczną realizację celów szczegółowych.

Cel ogólny

Zapewnienie mieszkańcom Gminy Niwiska dostępnych, zintegrowanych i wysokiej jakości usług społecznych, opartych na współpracy lokalnych instytucji, organizacji i mieszkańców, w celu wzmacniania samodzielności, zdrowia i dobrostanu społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci i młodzieży

Cele przekrojowe (horyzontalne)

Cele przekrojowe, zwane również horyzontalnymi, to kluczowe obszary, które mają na celu wsparcie realizacji działań i celów szczegółowych w różnych aspektach polityki społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej. W przypadku Gminy Niwiska, cele horyzontalne stanowią fundament dla zapewnienia spójności i synergii pomiędzy poszczególnymi inicjatywami, które są realizowane na poziomie lokalnym. Skierowane są na wzmacnianie współpracy między instytucjami, integrację działań w zakresie dostępności usług oraz poprawę efektywności administracji publicznej i jakości życia mieszkańców.

Cele przekrojowe stanowią podstawę dla skutecznego wprowadzania zmian w zakresie wsparcia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego oraz infrastrukturalnego, obejmując wszystkie grupy społeczne, w tym osoby starsze, dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny oraz inne osoby w trudnej sytuacji życiowej. Ich

realizacja sprzyja budowaniu zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju, odpowiadającego na potrzeby lokalnej społeczności, w tym poprawie jakości usług publicznych oraz dostępności do niezbędnego wsparcia.

Cel przekrojowy 1	Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych zwiększających wiedzę mieszkańców o dostępnych usługach społecznych, w szczególności wsparciu psychologicznym, terapeutycznym, opiekuńczym i edukacyjnym, poprzez kampanie społeczne, dystrybucję materiałów informacyjnych, działania animacyjne oraz zaangażowanie lokalnych liderów i instytucji.
Cel przekrojowy 2	Wspieranie powstawania i funkcjonowania grup samopomocowych i kręgów wsparcia (m.in. dla seniorów, rodziców, rodzin opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami, młodzieży doświadczającej trudności emocjonalnych) poprzez animację lokalnych środowisk, szkolenia liderów, udostępnianie przestrzeni spotkań oraz współpracę z organizacjami społecznymi i harcerzami.
Cel przekrojowy 3	Zwiększanie współpracy międzysektorowej poprzez tworzenie i rozwijanie partnerstw pomiędzy instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym, w celu zapewnienia skoordynowanej i kompleksowej oferty usług społecznych odpowiadających na zróżnicowane potrzeby mieszkańców
Cel przekrojowy 4	Promowanie zdrowia psychicznego oraz rozwijanie dostępu do wsparcia psychologicznego i poradnictwa dla mieszkańców, poprzez działania edukacyjne, szkolenia, konsultacje oraz organizowanie punktów wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin, opiekunów, seniorów, dzieci i młodzieży

Obszar 1	Osoby starsze					
Cel szczegółowy 1	Zbudowanie skutecznego, efektywnego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób starszych, zapewniającego zwiększenie jakości życia oraz umożliwiającego im godne i aktywne życie w lokalnej społeczności					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt (metodologia wyliczenia kosztu)	Źródło/-a finansowania
	1.	Dążenie do rozwoju oferty dziennego wsparcia i aktywizacji seniorów np. Klubu Seniora, organizacja programów międzypokoleniowych	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach , NGO i inni realizatorzy	<i>Klub Seniora: wynagrodzenie roczne opiekuna- 1/4 etatu brutto/brutto oraz koszt organizacji zajęć edukacyjno – integracyjnych dla seniorów razem 45 000 zł. x 5 (5 lat)</i> <i>= koszt łączny <u>225 000 zł.</u></i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	2.	Dążenie do rozwoju usług transportowych dla seniorów typu door to door	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach, NGO i inni realizatorzy	<i>Dyspozytor usług koszt zatrudnienia 1/4 etatu brutto/brutto + koszt paliwa,</i>	Środki własne gminy, fundusze

					amortyzacja samochodu do przewozu osób = 50 700 zł. rocznie + zatrudnienie kierowcy 1/2 etatu 40 000 x 5 (5lat)= koszt łączny <u>453 500 zł.</u>	europejskie, krajowe i inne
	3.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach, NGO i inni realizatorzy	10 osób x 2 godz. x 1400 dni x 47,00 zł/ stawka na godzinę brutto/brutto = koszt łączny <u>1 316 000zł</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	4.	Rozwój usług z zakresu wsparcia psychologicznego dla osób starszych	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach, Dzienny Dom Senior-Wigor, GOKiB i inni realizatorzy	10 osób x 2 godziny x 250 zł x 12 miesięcy= koszt łączny <u>60 000 zł</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	5.	Rozwój i realizacja usług asystenckich dla seniorów	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach , NGO i inni realizatorzy	15 osób , 55zł. stawka brutto/brutto za 1 godz. tj. 4 200 godz. (rocznie) x 55 zł. = 231 000 zł. x 5 (5 lat)=	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

					<i>koszt łączny <u>1 155 000 zł.</u></i>	
	6.	Analiza potrzeb i możliwości utworzenia mieszkań wspomaganych dla seniorów	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	<i>Średni szacunkowy m-czny koszt utrzymania mieszkańca w mieszkaniu chronionym wynosi 3 500 zł. x 2 osoby x 36 m-cy = 252 000 zł. + koszty adaptacji dwóch pomieszczeń na organizację mieszkań 500 000 zł. koszt łączny <u>752 000 zł.</u></i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	7.	Dążenie do wsparcia rodziny i osób pełniących opiekę nad osobą starszą poprzez rozwój opieki wytnieniowej	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach, NGO i inni realizatorzy	<i>6 osób, 1 440 godzin (rocznie) x x 55 zł. x 5 lat= koszt łączny <u>396 000zł.</u></i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	8.	Dążenie do zapewniania wsparcia psychologicznego, prawnego i informacyjnego dla opiekunów osób starszych	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach , Dzienny Dom Senior-Wigor, NGO i inni realizatorzy	<i>12 osób x 2 godz. x 250 zł. x średnio 12 m-cy = koszt łączny <u>72 000zł.</u></i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

	9.	Stworzenie warunków umożliwiających osobom starszym jak najdłuższe samodzielne funkcjonowanie w swoim środowisku lokalnym, poprzez rozwijanie działań wspólnotowych, usług sąsiedzkich i indywidualnie dostosowanych form wsparcia	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach, i inni realizatorzy	Średni koszt usług sąsiedzkich miesięcznie wynosi 880 zł./ osobę x 60 miesięcy (5lat) = 52 800 x 3 osoby= koszt łączny <u>158 400 zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 2	Osoby z niepełnosprawnościami					
Cel szczegółowy 2	Stworzenie warunków do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z wysokiej jakości usług w środowisku lokalnym, umożliwiających rozwój ich potencjału oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	10.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	2026- 2030	GOPS w Niwiskach, NGO i inni realizatorzy	6 osób x 60 godz. usług/os. na m-c x 60 m-cy = 21 600 godz.. x 47 zł. = <u>1 015 200 zł. przez okres 5 lat -koszt łączny</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

11.	Rozwój usług asystenckich	2026- 2030	GOPS w Niwiskach, NGO i inni realizatorzy	10 osób x 3 600 godzin x 55 zł. brutto/brutto= 198 000 zł. x 5 lat koszt łączny <u>990 000zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
12.	Dążenie do zapewnienia dostępu usług z zakresu wsparcia psychologicznego, informacyjnego i edukacji włączającej dla osób z niepełnosprawnościami	2026- 2030	GOPS w Niwiskach, NGO i inni realizatorzy	15 osób , 250 zł. x 400 godz. = koszt łączny <u>100 000 zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
13.	Dążenie do zapewnienia usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami typu door to door	2026- 2030	GOPS w Niwiskach, NGO i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
14.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę poprzez uruchomienie opieki wytchnieniowej	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	5 osób x 1200 godzin x 55 zł. brutto/brutto= koszt łączny <u>330 000zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
15.	Dążenie do zapewnienia wsparcia psychologicznego i informacyjnego dla	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	15 osób x 216 godz. x 250 zł. = koszt łączny <u>54 000 zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze

		opiekunów osób wymagających wsparcia				europejskie, krajowe i inne
	16.	Dążenie do tworzenia miejsc integracji i aktywności społecznej, a także aktywizacji społecznej	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 3	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością					
Cel szczegółowy 3	Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością, zapewniającego im godne życie					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	17.	Świadczenie pracy socjalnej dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	<i>koszt realizowany w zatrudnieniu pracowników socjalnych</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	18.	Dążenie do rozwoju mieszkalnictwa o różnych poziomach wsparcia	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

	19.	Zapewnienie doradztwa socjalnego, prawnego, psychologicznego i zawodowego osobom w trudnym położeniu	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	20 osób, 250 zł. koszt 1 godziny x 300 godzin = koszt łączy <u>75 000 zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	20.	Wsparcie środowiskowe i integracyjne np. program wspierający odbudowę relacji i więzi w społeczności lokalnej	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach, placówki oświatowe i inni realizatorzy	Działania bezkosztowe	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	21.	Zapewnienie schronienia osobom tego wymagającym (również poprzez umowy z instytucjami spoza gminy)	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	2 osoby x 80 zł. koszt pobytu za 1 dzień x 720 dni= koszt łączny <u>57 600 zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 4	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego					
Cel szczegółowy 4	Rozwój środowiskowych form wsparcia, które umożliwią osobom w kryzysie zdrowia psychicznego korzystanie z usług dostosowanych do ich potrzeb, a także rozwój umiejętności życiowych					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania

	22.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczonych w miejscu zamieszkania	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	23.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę poprzez uruchomienie opieki wytchnieniowej	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	24.	Dążenie do rozwoju grup wsparcia i kręgów samopomocowych	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	Średni koszt 200 zł. za spotkanie x 24 spotkania rocznie x 5 = koszt łączny <u>24 000 zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	25.	Dążenie do wdrożenia wsparcia i poradnictwa psychoterapeutycznego i psychologiczne w gminie stacjonarnie lub online	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	26.	Dążenie do rozwoju programów wzmacniających umiejętności życiowe oraz	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach, GOKiB i inni realizatorzy	m-czny koszt utrzymania świetlicy środowiskowej (	Środki własne gminy, fundusze

		aktywizacja środowiskowa i integracyjna np. warsztaty, koła zainteresowań, wolontariaty w ramach tworzonych świetlic środowiskowych			koszty zatrudnienia wychowawców + koszty organizacji zajęć 24 500zł. x 24m-ce= koszt łączny <u>588 000zł.</u>	europejskie, krajowe i inne
Obszar 5	Rodziny z dziećmi					
Cel szczegółowy 5	Wsparcie jakości życia rodzin poprzez dostęp do lokalnych, elastycznych usług społecznych					
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	27.	Dążenie do rozwoju wsparcia rodziny poprzez działania asystenta rodziny oraz rozszerzenie wsparcia w środowisku	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	koszt realizowany w zatrudnieniu asystenta rodziny	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	28.	Rozwój oferty i tworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i młodzieży	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach , GOKiB i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

29.	Organizacja zajęć terapeutycznych, edukacyjnych i rozwojowych w szkołach i gminnych instytucjach kultury	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach, GOKiB i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
30.	Wsparcie psychologiczne dla dzieci i rodzin poprzez zapewnienie dostępności psychologów w ramach tworzonych świetlic środowiskowych	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	j. w.	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
31.	Rozwój działań świetlic wiejskich i tworzenie nowych form wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży z elementami profilaktyki	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach, GOKiB i inni realizatorzy	<i>Rozwój działań świetlic wiejskich koszt zatrudnienia opiekunów i rozwój zajęć edukacyjno-integracyjnych 165 000 zł. rocznie x 5= koszt łączny</i> <u>825 000 zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
32.	Kampanie informacyjne i edukacyjne dla rodzin o dostępnych usługach i wsparciu	2026- 2030	Gmina Niwiska, GOPS w Niwiskach i inni realizatorzy	<i>4 kampanie informacyjno-edukacyjne x 5000 zł. = koszt łączny</i> <u>20 000 zł.</u>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

--	--	--	--	--	--

CAŁKOWITY KOSZT PROGRAMU: 8 666 700 zł.

8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu

Realizacja lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych (LPDI) wymaga stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania, które umożliwią wdrożenie nowych form wsparcia oraz przekształcenie istniejących instytucji w kierunku bardziej zindywidualizowanych, środowiskowych usług. Niniejszy rozdział nie dotyka w sposób szczegółowy analizy kosztów realizacji planu, natomiast wskazuje przede wszystkim możliwe źródła finansowania, o które ubiegać się może gmina, aby realizować wytyczne w niniejszym Planie kierunki działań.

Poniżej przedstawiono kluczowe źródła finansowania, które mogą zostać wykorzystane na poziomie lokalnym:

1. Środki własne jednostek samorządu terytorialnego (JST)

Jednostki samorządu terytorialnego jako kluczowi realizatorzy polityki społecznej na poziomie lokalnym, powinny zapewnić finansowanie z budżetów własnych.

- Finansowanie bieżące: np. organizacja usług opiekuńczych czy dziennych form wsparcia, rozwój nowych usług środowiskowych (np. usługi sąsiedzkie, teleopieka).
- Wkład własny do projektów unijnych: JST mogą wykorzystać środki własne jako wkład wymagany do projektów konieczny przy projektach finansowanych m.in. z EFS+, EFRR, Funduszu Solidarnościowego, PFRON i Interreg.

2. Fundusze europejskie i krajowe

Deinstytucjonalizacja usług społecznych jest jednym z priorytetów Unii Europejskiej i polityki społecznej w Polsce, co zapewnia szeroki dostęp do funduszy wspierających tego typu działania.

a) Fundusze europejskie 2021–2027

- Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+): finansowanie działań wspierających aktywizację społeczną, integrację zawodową, rozwój usług opiekuńczych oraz wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR): wspieranie inwestycji infrastrukturalnych, takich jak tworzenie mieszkań wspomaganych, dziennych domów wsparcia, placówek integracyjnych czy modernizacja i adaptacja istniejących budynków.
- Programy krajowe współfinansowane przez UE, np. Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS), Fundusze Europejskie dla Regionów czy Fundusze Norweskie.

b) Programy krajowe i dotacje ministerialne

- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej: wsparcie w ramach programów: „Opieka 75+”, „Senior+”, „Aktywni+” „Asystent Osoby Niepełnosprawnej” czy „Czas na Mieszkanie”, Program „Opieka wytchnieniowa” lub programy wspierające rodziny i pieczę zastępczą.

3. Partnerstwa publiczno-prywatne (PPP)

Partnerstwo publiczno-prywatne to model, który może skutecznie wesprzeć rozwój usług społecznych, szczególnie w zakresie inwestycji infrastrukturalnych.

W ramach partnerstwa publiczno-prywatnego można realizować działania takie jak np.:

- budowa mieszkań wspomaganych i treningowych, gdzie partner prywatny finansuje inwestycję np. w zamian za długoterminowe użytkowanie lub zarządzanie;
- zlecanie usług społecznych organizacjom pozarządowym lub przedsiębiorstwom społecznym – w ramach tego działania można wykorzystać wiedzę i doświadczenia sektora pozarządowego w realizacji usług środowiskowych.

4. Organizacje pozarządowe i fundacje

Współpraca z organizacjami pozarządowymi może być kluczowa w realizacji działań wynikających z LPDI. NGO-sy często posiadają doświadczenie, które pozwala na skuteczną realizację innowacyjnych form wsparcia. W ramach tej współpracy można np.:

- uzyskać granty i dotacje krajowe i międzynarodowe: fundacje oraz stowarzyszenia mogą ubiegać się o środki na realizację lokalnych projektów deinstytucjonalizacyjnych, np.:
 - Fundacja Batorego (granty lokalne, partycypacja);
 - Fundacja Fundusz Współpracy (Premia Społeczna – współpraca z PES);
 - Fundacja im. Stefana Kuryłowicza (projekty architektoniczne dot. przestrzeni społecznych);
 - IKEA Foundation (projekty mieszkaniowe i społeczne);
 - Open Society Foundations;
 - granty korporacyjne: Orange, Santander, PZU, BGK.
 - Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030

5. Środki z funduszy celowych i lokalnych inicjatyw

a) Fundusze celowe

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON): finansowanie działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, takich jak usługi asystenckie, dostępność przestrzeni publicznej czy szkolenia zawodowe.
- Fundusz Pracy: wsparcie aktywizacji zawodowej i społecznej osób korzystających z pomocy społecznej, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

b) Lokalna inicjatywa społeczna

- Budżety obywatelskie: przeznaczenie części środków z budżetu obywatelskiego na projekty wspierające deinstytucjonalizację usług, np. tworzenie centrów wsparcia czy mieszkań treningowych.
- Inicjatywa lokalna: współpraca mieszkańców z gminą w realizacji usług społecznych.

6. Środki prywatne i darowizny

Darowizny od lokalnych firm, osób prywatnych czy społeczności mogą wspierać działania na rzecz deinstytucjonalizacji.

- Sponsorzy lokalni: przedsiębiorcy wspierający działalność społeczną .
- Opłaty wnoszone przez korzystających

7. Środki z projektów międzynarodowych i fundacji zagranicznych

Warto poszukiwać wsparcia w organizacjach międzynarodowych, które finansują projekty społeczne.

- Fundusze ONZ i WHO: projekty wspierające poprawę zdrowia i jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem.
- Fundacje międzynarodowe: np. Open Society Foundations, Fundacja IKEA czy Fundacja Forda, które wspierają rozwój usług społecznych na całym świecie.

8. Połączenie różnych źródeł finansowania

Skuteczne wdrożenie LPDI wymaga synergii różnych źródeł finansowania, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Warto łączyć, w miarę możliwości, środki unijne z krajowymi i lokalnymi, wykorzystując doświadczenie organizacji pozarządowych oraz potencjał sektora prywatnego.

Podsumowanie

Dla powodzenia procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych kluczowe jest odpowiednie planowanie finansowe, obejmujące różne źródła i sposoby pozyskiwania środków. Samorządy powinny przyjąć zróżnicowane podejście, korzystając z dostępnych funduszy, współpracując z partnerami z sektora prywatnego i społecznego, a także aktywnie poszukując innowacyjnych form wsparcia finansowego. Długoterminowe zaangażowanie w zapewnienie środków na deinstytucjonalizację pozwoli na budowę bardziej skutecznego i dostępnego systemu usług społecznych.

Niezwykle istotne jest również dostrzeżenie korzyści finansowych, jakie nieść może za sobą proces deinstytucjonalizacji w gminie. Może on przynieść jednostce oszczędności dzięki ograniczeniu konieczności ponoszenia kosztów pobytu mieszkańców w placówkach całodobowych, na rzecz bardziej efektywnych i elastycznych form wsparcia, takich jak usługi środowiskowe. Dodatkowo, inwestowanie w lokalne formy wsparcia może stymulować rozwój rynku pracy w regionie, tworząc miejsca pracy dla opiekunów, terapeutów i innych specjalistów.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Województwo Podkarpackie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Strona **70** z **79**

9. System monitorowania i oceny (ewaluacji)

Kluczowe założenia systemu monitorowania i oceny

Skuteczna realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI) wymaga opracowania systemu monitorowania i oceny, który pozwoli na bieżące śledzenie postępów, identyfikowanie ewentualnych problemów oraz wprowadzanie niezbędnych korekt w planie. Monitoring i ocena są kluczowymi elementami zarządzania planem, ponieważ zapewniają transparentność działań oraz umożliwiają skuteczną adaptację do zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej.

1. Monitoring – bieżąca analiza realizacji planu

Monitoring Planu opiera się na corocznych przeglądach dokumentu i wdrażanych działań. Jego funkcją jest regularna weryfikacja stopnia realizacji założonych celów oraz zapewnienie zgodności działań z aktualnymi potrzebami społeczności lokalnej i wytycznymi krajowymi oraz europejskimi poprzez monitorowanie przyjętych wskaźników.

Zakres działań:

Rekomendowane jest dokonywanie corocznych przeglądów roboczych, w ramach, których dokonywana będzie:

- analiza postępów w realizacji poszczególnych działań w ramach LPDI;
- aktualizacja wskaźników i ocena, w jakim stopniu realizowane działania wspierają założone cele strategiczne;
- identyfikacja ewentualnych barier i propozycja korekt w realizowanych działaniach.

Odpowiedzialność

Realizacją monitoringu zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) jako jednostka koordynująca wdrażanie LPDI, we współpracy z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań na terenie gminy.

Harmonogram

Monitoring odbywa się corocznie, z raportem cząstkowym opracowywanym za rok ubiegły do 30 kwietnia kolejnego roku kalendarzowego przedstawiających realizację określonych wskaźników (w postaci wskazania stopnia realizacji danego wskaźnika i zaraportowania zaobserwowanej tendencji). W terminie 3 m-cy przed zakończeniem obowiązywania Programu zostanie sporządzony raport końcowy.

Narzędzia

Narzędziami niezbędnymi do przeprowadzenia monitoringu będzie przede wszystkim analiza danych zgromadzonych w bazach GOPS oraz informacji dostarczanych przez partnerów i interesariuszy. Rekomendowana jest także organizacja przez GOPS regularnych spotkań roboczych pozwalających na wymianę informacji i identyfikację potencjalnych obszarów wymagających uwagi.

2. Ewaluacja – strategiczna ocena długoterminowa

Ewaluacja LPDI została zaplanowana jako kluczowe narzędzie strategiczne, mające na celu ocenę skuteczności podejmowanych działań w perspektywie 3-letniej. Jest to element zapewniający systematyczne doskonalenie usług oraz dostosowanie planu do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych.

Cel oceny

Celem prowadzonych działań jest ocena długoterminowych efektów wdrażania LPDI, w tym: skuteczności działań (czy cele zostały osiągnięte?) i efektywności (czy zasoby zostały właściwie wykorzystane?).

Zakres ewaluacji

Ewaluacja obejmuje szeroką analizę wskaźników osiągnięcia celów, konsultacje z interesariuszami oraz przegląd doświadczeń z realizacji działań. Wynikiem powinien być raport z rekomendacjami dla przyszłych aktualizacji LPDI.

Harmonogram

Ewaluacja przeprowadzana będzie po trzech latach obowiązywania Planu – dzięki temu możliwa jest ocena zarówno bieżących działań, jak i ich wpływu w dłuższej perspektywie oraz będzie możliwa ich korekta.

Narzędzia ewaluacji

Ewaluacja LPDI jest kluczowym procesem, który pozwala na ocenę skuteczności działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej. Wśród podstawowych narzędzi wykorzystywanych w ewaluacji LPDI znajdują się: 1) analiza wskaźników, która pozwoli ocenić stopień realizacji założonych celów LPDI oraz efektywność działań; 2) badania z interesariuszami - ankiety i wywiady z beneficjentami oraz pracownikami umożliwią zebranie opinii na temat jakości usług oraz ich wpływu na życie mieszkańców, co pozwoli na dostosowanie działań do ich rzeczywistych potrzeb; 3) przegląd dokumentacji, raportów i sprawozdań związanych z realizacją LPDI, co dostarczy danych o wykorzystaniu zasobów oraz pomoże ocenić efektywność finansową i organizacyjną działań.

Harmonogram i częstotliwość działań w ramach systemu monitoringu i oceny

1. przeglądy robocze po upływie każdego roku działań:
 - analiza wskaźników, bieżące dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb i warunków
 - publikacja krótkich raportów z rekomendacjami i podsumowaniem postępów
2. ewaluacja po upływie trzech lat, czyli:
 - kompleksowa analiza skuteczności i efektywności realizacji LPDI
 - konsultacje społeczne oraz analiza zgodności z wytycznymi strategicznymi

Zaangażowanie interesariuszy w proces monitorowania

Efektywny system monitorowania i oceny wymaga współpracy i partnerstwa różnych interesariuszy działających na obszarze gminy, zatem w ramach systemu monitorowania realizacji planu włączeni będą następujące grupy interesariuszy:

- władze gminy – odpowiedzialne za nadzorowanie realizacji planu oraz zapewnienie środków na monitoring;
- przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za świadczenie usług społecznych;
- zespół roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI;

- inne podmioty realizujące usługi społeczne na terenie gminy – organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne oraz inne instytucje odpowiedzialne za wdrażanie konkretnych działań;
- beneficjenci usług – opinie i doświadczenia użytkowników usług społecznych są kluczowe dla oceny ich jakości i skuteczności;
- społeczność lokalna – mieszkańcy gminy powinni być informowani o realizacji LPDI, co pozwala na zwiększenie ich zaangażowania i akceptacji dla podejmowanych działań.

Kluczową grupą w tym zestawieniu jest Zespół Roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI, który aktywnie uczestniczył w projektowaniu niniejszego dokumentu oraz go opiniował.

Wskaźniki monitoringu

Wskaźniki te są mierzalne, konkretne i pozwalają na ocenę postępów w realizacji LPDI, zostały opracowane wspólnie z Gminnym Zespołem ds. Opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa do 2030 (minimalna)	Oczekiwania i tendencja do 2030 roku (malejąca/ stabilna/ wzrostowa)	Źródło danych
Liczba osób, które poprzez wdrożenie usług społecznych zostały utrzymane w środowisku zamieszkania	Liczba osób	6	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób korzystających z indywidualnego wsparcia w formie	Liczba osób	20	wzrostowa	Dane własne UG/GOPS/placówek i oświatowe

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

poradnictwa prawnego,				
Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego	Liczba osób	10	stabilna	Dane własne UG/GOPS/placówek i oświatowe
Liczba osób korzystających ze wsparcia w formie poradnictwa socjalnego i pracy socjalnej	Liczba osób	25	wzrostowa	Dane własne UG/GOPS/placówek i oświatowe
Liczba osób objętych usługami asystenta osób z niepełnosprawności ą	Liczba osób	10	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób objętych usługami opieki wytchnieniowej	Liczba osób	4	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba godzin zajęć aktywizujących i integracyjnych realizowanych miesięcznie w ośrodkach wsparcia	Liczba godzin	20	stabilna	Dane własne GOPS
Liczba osób korzystających z	Liczba osób	6	wzrostowa	Dane własne GOPS

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

usług opiekuńczych i usług specjalistycznych				
Liczba mieszkań komunalnych i innych : wspomaganych, treningowych	Liczba mieszkań	8	stabilna	Dane UG
Liczba przygotowanych działań informacyjnych o dostępnych usługach i wsparciu dla mieszkańców gminy	Liczba działań	3	wzrostowa	Dane własne UG/GOPS
Liczba rodzin wymagających wsparcia ze strony asystenta rodziny	Liczba rodzin	6	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba uczestników grup wsparcia i kręgów samopomocowych	Liczba uczestnikó w	10	wzrostowa	Dane własne GOPS, GOKIB
Liczba osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością wymagających wparcie w formie pracy socjalnej	Liczba osób	2	stabilna	Dane własne GOPS

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Liczba utworzonych miejsc zajęć dla dzieci i młodzieży - koła zainteresowań /świetlice środowiskowe	Liczb miejsc	12	wzrostowa	Dane GOPS/UG/ placówki oświatowe, GOKiB
--	--------------	----	-----------	---

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

10. Spis rysunków i tabel

Spis rysunków

Rysunek nr 1. Lokalizacja Gminy Niwiska na tle województwa podkarpackiego	12
Rysunek nr 2. Liczba ludności Gminy Niwiska w latach 2004 - 2024 (stan na 31 grudnia).....	13
Rysunek nr 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Niwiska.....	20
Rysunek nr 4. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Niwiska w latach 2013-2023.....	20
Rysunek nr 5. Korzystający z pomocy społecznej w gminie	21
Rysunek nr 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych	22
Rysunek nr 7. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców Gminy Niwiska.....	30
Rysunek nr 8. Stan gospodarstw domowych ankietowanych mieszkańców Gminy Niwiska	31
Rysunek nr 9. Grupy społeczne, które mają największe trudności w życiu codziennym w Gminie Niwiska według ankietowanych	32
Rysunek nr 10. Ocena dostępności usług społecznych w Gminie Niwiska według ankietowanych.....	33
Rysunek nr 11. Czynniki, które najczęściej utrudniają mieszkańcom Gminy Niwiska korzystanie z usług społecznych.....	34
Rysunek nr 12. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców Gminy Niwiska.....	35
Rysunek nr 13. Zmiany w celu ułatwienia korzystania z usług społecznych w Gminie Niwiska według ankietowanych	36
Rysunek nr 14. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji dla poszczególnych grup w Gminie Niwiska przez mieszkańców	38
Rysunek nr 15. Najcenniejsze formy wsparcia według ankietowanych w Gminie Niwiska	39

Spis tabel

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Tabela 1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w Gminie Niwiska w latach 2013-2023	24
Tabela 2. Wysokość kwoty świadczeń rodzinnych i zasiłków pielęgnacyjnych w Gminie Niwiska w latach 2013- 2023.....	24
Tabela 3. Wydatki na świadczenia wychowawcze w Gminie Niwiska w latach 2017 – 2023	25

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Województwo Podkarpackie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej